

naš aero 3-4 • 80

Namesto uvoda...

Dragi sodelavci in bralci, pred vami je nekoliko obširnejša številka našega glasila, ki ste ga gotovo že težko pričakovali.

Veliko dogodkov se je zvrstilo v tem času in vse pomembnejše smo skušali strniti v dvojno številko.

V začetku maja nas je globoko pretresla neizmerna bolečina. 4. maja je umrl naš TITO.

Ostali smo sami, vendar trdno odločeni nadaljevati njegovo delo. Titovo delo nas je naredilo samozavestne in klene, prepričane v boljši jutri. Prava prisega zvestobe njegovi poti pa bodo in so naši delovni dosežki.

Spoprijemamo se s težavami, zlasti gospodarskimi, odločneje kot kdaj prej, povezani in enotni jih premagujemo.

Ponosni smo, da smo ljudje Titovega obdobja, ki ni končano s 4. majem. Življenju in liku ljubljene predsednika smo takrat posvetili skromno prilogo.

Sicer pa pišemo o stabilizaciji, vlaku bratstva in enotnosti, poročamo o delu in naših aktivnostih. Lahko se pohvalimo s priznanji in obenem čestitamo prizadevnim delavcem. Pa tudi lahkotnejšega branja ne manjka.

Res pa je, dragi bralci, da vse premalo sodelujete pri oblikovanju našega glasila. Za stroji v obratih in pisarnah, na delovnih mestih, se vsak dan poraja veliko novih, dobrih in lepih misli in rezultatov dela, ki jih ne posredujete v naše uredništvo. Naj ne bo izgovor: poletje, čas dopustov...

Obveščanje je naša skupna in trajna naloga!

Tone Škerbec

naš aero

glasilo kemične, grafične
in papirne industrije celje

celje, 1. avgust 1980

letnik XIX — številka 3—4

uredniški odbor

stane brinovec, rado čepič,

silvo črepinšek, ciril debeljak,

karmen dovč, konrad orožim,

vera radič, franc ribič,

dora rovere, zdenka strnad,

anica svet, anton svetelšek

tehnično svetovanje

peter oset

glavni in odgovorni urednik

jože randl

uredil

tone škerbec

tisk

aero, tozd grafika

za tiskarno drago vračun

naslov uredništva
kadrovski in splošni sektor aero
celje, čuprijska 10

po mnenju republiškega sekretariata za prosveto
in kulturo, št. 33-316/78, je glasilo naš aero
oproščeno temeljnega davka od prometa
proizvodov

glasilo izhaja desetkrat letno

Ustalitev gospodarstva

vsesplošna in dolgoročna usmeritev

Resolucija o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 v letu 1980 (takšen je njen polni naslov) — izšla je v Uradnem listu SRS št. 1, 14. januarja 1980 — je v vsakdanji rabi upravičeno poimenovana kot resolucija gospodarske stabilizacije, saj takšna usmeritev veje od njene prve do zadnje strani.

Pritrditi moramo, da se s stabilizacijskimi usmeritvami ne srečujemo prvič, vendar so le-te precej strožje od prejšnjih tudi zato, ker pri ustalitvenih prizadevanjih v preteklosti nismo bili dovolj dosledni. Žal, saj bi že poprej lahko odpravili marsikatero pomanjkljivost in utrdili temelje našega gospodarstva.

Več izvažati, manj uvažati, več in bolje proizvajati, boljše investirati, porabiti manj energije in se usmerjati k domačim energetskim virom, pridobivati več znanja, izdelovati kvalitetneje, zajezi neutemeljene pritiske na rast osebnih dohodkov, povečati družbeno kontrolo cen, s pravilnim samoupravnim organiziranjem zmanjšati administrativno urrejanje vprašanj, varčevati s stroški za reprezentanco in službenimi potovanji, povečati odgovornost pri sklepanju pogodb, povečati učinkovitost domačih raziskav, ustrežneje načrtovati delovni čas, to so naša vodila in naloge, ki jih moramo uresničevati.

Prvi zvezni paket ukrepov, ki mu bodo sledili še nekateri, je že napovedal, da gre tokrat zares. In čeprav počasi, se že čutijo premiki v posameznih okoljih, ko se v zapletenih situacijah, s katerimi se soočamo, uveljavljajo vse tiste prvine našega samoupravnega sistema, ki doslej še niso mogle prav zaživeti.

Vendar še vedno vsi nismo domeli pravega pomena stabilizacije in njenih učinkov. Stabilizacija je namenjena vsem in razumeti moramo, da bo življenjski standard vseh v prihodnje nižji, kot je bil doslej, čeprav bomo več in bolje delali. Zato je jasno, da je pri vseh pojavih nepravilnosti in slabosti nujen odločen in enoten nastop vseh, ki izgrajujemo in se borimo za boljši jutri.

Zato je med prioritetskimi nalogami tudi takojšnje preverjanje izpolnjevanje nalog, tako vsakega posameznika in vseh skupaj. Dobro izhodišče je zagotovo prednostni načrt aktivnosti pri uresničevanju nalog komunistov za ekonomsko stabilizacijo, ki ga je na zadnji seji obravnavalo predsedstvo Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije. Posebej še, če se spomnimo prve gospodarske reforme in ugotovitve, da je stabilizacija bitka, ki jo moramo izbojevati, ker se bomo sicer z njo srečali spet čez nekaj let.

Te ugotovitve takrat očitno nismo vzeli dovolj resno in smo tako danes v novi, težji in veliko zahtevnejši bitki. Seveda je od nas samih odvisno, če jo bomo izpeljali, kljub zavesti, da brez odrekanja najbrž ne bo šlo.

Boljša produktivnost in gospodarjenje, vse to in še več mora biti naša vsakdanja praksa.

V naši delovni organizaciji cilje in naloge gospodarske stabilizacije uresničujemo skladno z Resolucijo o politiki izvajanja družbenega plana SFRJ, SRS, občine Celje in ostalih občin ter opredeljenimi plani temeljnih organizacij združenega dela in delovne skupnosti skupnih služb.

Vsi delavci AERA posvečamo največjo pozornost uresničevanju hitrejšega uveljavljanja združevanja dela in sredstev, uveljavljanju družbenoekonomskih odnosov iz skupnega prihodka, združevanju dohodka, svobodni menjavi in uveljavljanju načela delitve po delu in rezultatih dela.

Z vso odgovornostjo pripravljamo tudi sprejemanje srednjeročnih planov razvoja za obdobje 1980—1985 in v njih vgrajujemo stabilizacijska prizadevanja.

Zavedamo se, da bomo zastavljene cilje lahko uresničili le ob zavestni skupni pripravljenosti in zavzetosti.

O tem, kakšne uspehe smo dosegli pri stabilizacijskih prizadevanjih pa bomo poročali v naslednji številki našega glasila.

Uredništvo

Srebrni znak zveze sindikatov Slovenije

Predsedstvo občinskega sveta Zveze sindikatov Celje je na 31. redni seji, ki je bila 9. 4. 1980, sprejelo sklep, da se letos podeli srebrni znak Zveze sindikatov Slovenije:

- osnovni organizaciji ZS DSSS — Aero Celje,
- tovarišu Francu Ribiču — predsedniku OO ZS DSSS,
- tovarišu Francu Puklu — predsedniku konference OO ZS DO.

Iz obrazložitve:

OBRAZLOŽITEV PREDLOGA ZA SREBRNI ZNAK SINDIKATOV ZA OSNOVNO ORGANIZACIJO ZS DSSS AERO CELJE

Osnovna organizacija ZS DSSS Aero Celje je v preteklih letih na področju notranje sindikalne organiziranosti in uveljavljanjem dela v sindikalnih skupinah uspela aktivirati večji del delavcev v DSSS za uspešnejše opravljanje strokovnih in ostalih opravil za potrebe delavcev v TOZD. Od prvotno oblikovanih 10 sindikalnih skupin, ki se v celoti pokrivajo s samoupravnimi delovnimi skupinami smo s samoupravno reorganizacijo (temu primerno smo uskladili tudi sindikalne akte), oblikovali 7 sindikalnih skupin. Nosilec razprav o samoupravni reorganizaciji in o oblikovanju delnih zborov delavcev kot oblike neposrednega odločanja je prav tako bil Izvršni odbor osnovne organizacije ZS. Z oblikovanjem delnih zborov delavcev smo dosegli višjo stopnjo razprav med delavci in uveljavili princip, da delegati v samoupravnih organih resnično uveljavljajo potrebe in dogovore večine delavcev.

Na področju svobodne menjave med delavci DSSS in proizvodnih TOZD smo dali velik poudarek sprejemanju samoupravnega sporazuma, še največ pa smo doprinesli k oblikovanju predloga programa dela za leto 1980, ki je usklajen s potrebami in možnostmi delavcev v DSSS in v TOZD.

V letu 1979 je s samoupravno reorganizacijo tekla tudi priprava na formiranje nove TOZD skupnega pomena — Trženje, kjer je IO OO ZS DSSS opravil vse naloge po programu in pomagal pri oblikovanju nove OO ZS Trženje Aero in to že v juniju 1979, TOZD Trženje pa je začela poslovati s 1. januarjem 1980.

Pomembna je bila aktivnost pri koordinaciji dela v okviru konference OO ZS Aero Celje, kjer smo dali največji poudarek oblikovanju skupnih stališč do najpomembnejših vprašanj v AERU kot:

— urejanje dohodkovnih odnosov predvsem še skupnega prihodka med reprodukcijsko povezanimi TOZD in pri skupnem dohodku (predvsem še na relaciji celjske TOZD in TOZD tovarne celuloze Medvode), kjer smo dali več pobud za dogovarjanje;

— urejanju nagrajevanja po delu in rezultatih dela;

— celovitemu urejanju kadrovske politike;

— aktivnosti pri delu v občinskem odboru sindikata delavcev kemične industrije Celje itd.;

— člani IO OO ZS v DSSS so tudi sicer aktivni družbenopolitični delavci in so vključeni v delo DPO v Aero kot tudi v samoupravnih organih in v krajevnih skupnostih;

— posebej pa je velika aktivnost na področju gospodarjenja in samoupravnega obveščanja ter v skladu s politiko ZSS;

— pomembno vlogo je IO OO ZS opravil pri uveljavljanju samoupravne delavske kontrole in opravil več skupnih sej z SDK v DSSS ter pomagal pri pripravi konkretnega programa dela SDK v letu 1979 in 1980;

— tudi na področju LO in družbene samozaščite je bil sindikat v DSSS zelo aktiven in je dobil priznanje OO ZKS ob izvedbi akcij NNNP 79. Prav tako smo sodelovali pri pripravi vseh potrebnih planov in pri oblikovanju vojnega komiteja v DSSS.

OBRAZLOŽITEV PREDLOGA ZA SREBRNI ZNAK ZSS ZA TOVARIŠA RIBIČ FRANCA — PREDSEDNIKA OSNOVNE ORGANIZACIJE ZS AERO — DSSS

Tovariš Franc Ribič že vrsto let aktivno sodeluje pri delu družbenopolitičnih organizacij in pri delu samoupravnih organov.

Rojen je bil 27. 8. 1937 v Celju. Opravlja dela in naloge dokumentalista v DSSS Aero Celje.

Dosedaj je opravljal naslednje družbenopolitične in samoupravne naloge:

sekretar OO ZK, predsednik OK ZSMS Celje, član CK ZSMS, predsednik tovarniške konference ZSMS.

Sedaj opravlja naslednje funkcije:

predsednik OO ZS DSSS,
podpredsednik K OO ZS,
član izvršnega in občinskega odbora sindikatov kemične in nekovinske industrije,
predsednik RO sindikata delavcev kemične in nekovinske industrije,

član zveznega odbora delavcev kemične in nekovinske industrije,

član skupščine KS Slavko Šlander in predsednik delegacije stalnega območja KS,

član odbora za SLO in DZS,
član koordinacijskega odbora za učinkovitejše gospodarjenje,

član sveta staršev pri občinski zvezi tabornikov Celje,

član komisije za uveljavljanje hišne samouprave pri SSS Celje.

Osnovna organizacija ZS Aero — DSSS predlaga tovariša Ribič Franca za podelitev srebrnega znaka ZSS na osnovi njegovega dolgoletnega uspešnega dela v družbenopolitičnih organizacijah in organih upravljanja v DO Aero. Aktiven je tudi izven DO Aero — v KS, republiškem odboru ZSS, kjer uspešno in odgovorno opravlja vrsto nalog.

OBRAZLOŽITEV PREDLOGA ZA SREBRNI ZNAK SINDIKATOV ZA TOVARIŠA PUKL FRANCA — PREDSEDNIKA KONFERENCE OO ZS DO AERO CELJE

Tovariš Franc Pukl je že vrsto let aktiven družbenopolitični delavec.

Rojen je bil 27. 9. 1943 v Starem dvoru, občina Laško. Opravlja dela in naloge obratovodje v Tiskarni II — TOZD grafika.

Pred nekaj leti je končal sindikalno šolo.

Opravljal je naslednje družbenopolitične in samoupravne naloge:

predsednik upravnega odbora v Tovarni papirja Rače,

sekretar OK ZSM Laško, član predsedstva II. kongresa samoupravljalcev v Sarajevu, predsednik DS TOZD grafika — Aero Celje.

Sedaj pa je predsednik konference OO ZS DO Aero Celje, član predsedstva Občinskega sveta Zveze sindikatov Celje in član Republiškega odbora sindikata delavcev grafične in časopisno založniške dejavnosti, član komisije za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka pri RO grafične in papirne industrije SRS.

Poleg sindikalnih funkcij opravlja še naslednje dolžnosti:

predsednik odbora za LO in DS, član upravnega odbora Planinskega društva DO Aero, član koordinacijskega odbora za učinkovitejše gospodarjenje.

Veliko je prispeval k delu OO ZS v TOZD grafika, k delu samoupravnih organov v TOZD grafika, k oblikovanju programov in načrtov s področja SLO in DS, posebej pa se je izkazal pri delu v poslovnem odboru Aero Celje — Mladost Cuprija.

Vsem dobitnikom naše iskrene čestitke!

Ob tridesetletnici samoupravljanja

Letos mineva trideset let od tistega odločilnega dne, ko je Zvezna ljudska skupščina v Beogradu sprejela Zakon o samoupravljanju in z zakonom opredelila pravice in dolžnosti delavcev za razpolaganje z družbenimi sredstvi. To je bilo za tistio revolucionarno obdobje, obdobje velikih stisk zaradi ekonomskopolitičnih pritiskov na našo državo veliko dejanje. To je bil čas postavljanja na lastne noge in naše borbe za svobodo in neodvisnost. Takšna odločitev, ki je sledila velikemu delu naših najodgovornejših državnikov pod vodstvom tovariša Tita, je pomenila tudi revolucionarno dejanje, s katerim smo podali temelje za razvoj sistema socialističnega samoupravljanja v gospodarski sferi, za oblikovanje novega človeka — delavca in ustvarjalca, ki mu tudi družbeni sistem daje možnost, da odloča o delu in tudi o njegovih delovnih rezultatih. Čeprav so prvi delavski sveti v Jugoslaviji živeli že pred sprejemom zakona, je zakon neposredno vnesel nov element drugačnega obnašanja delavcev do dela in do tovarn strojev, do seganja rezultatov in predvsem do planiranja. Geslo, ki je bilo takrat ponovno izrečeno — TOVARNE DELAVCEM, je zgodovinsko gledano, dalo nov zagon delavskemu razredu Jugoslavije. In od leta 1950 dalje smo razvijali sistem delavskega in kasneje družbenega samoupravljanja (leta 1953) ter ga do danes pripeljali do stopnje, ko lahko govorimo o našem družbenem sistemu kot sistemu, ki mu pravimo sistem socialističnega samoupravljanja.

V sistem delavskega samoupravljanja smo dograjevali našo družbo, materialno osnovo družbe. Razvijali smo tudi družbenoekonomske odnose v družbi in jih pripeljali do takšne stopnje, da se nam ni bati prihodnosti. Kljub različnim težavam, odporom in včasih tudi ne razumevanju določenega dela delavcev, lahko po tridesetih letih izgraevanja samoupravljanja smelo trdimo, da smo brez vzorcev, le na osnovi lastnega znanja, spoznanj in prakse, s katero smo se potrjevali, pripeljali našo družbo na takšen družbenoekonomski nivo, ki nam zagotavlja samoupravni in zares demokratični položaj delavca.

Izgradili smo trdno zgradbo vseh narodov in narodnosti Jugoslavije. Takšno Jugoslavijo, ki je zgled vsem tistim, ki nam napredek privoščijo in se po nas tudi zgledejejo, kot tudi tistim, ki jim vse to, kar smo dosegli, ne ustreza. Sistem delavskega samoupravljanja smo seveda dograjevali in izpopolnjevali skladno z lastnimi spoznanji in izkušnjami. Pripeljali smo ga v fazo, ko lahko trdimo, da si ga za zgled jemljejo vsepovsod v svetu, razviti

in nerazviti na vzhodu in na zahodu. Mnogi ga proučujejo, uveljavljajo nekatere oblike, in čeprav še ni postal prevladujoči proces, je v trendu nenehnega razvoja in rasti v svetu. To pa je tisto, kar nam daje še dodatne obveze in moči, da bo samoupravno življenje prešlo v vse pore naše družbe. Čedalje redkejši so tisti, ki naš sistem socialističnega samoupravljanja proučujejo in analizirajo samo v špekulativne in protijugoslovanske težnje, vse več jim služi kot edinstveni vzor, iz katerega veje resnična oblast delavskega razreda. Je pa seveda naš socialistični sistem samoupravljanja trn v peti kapitalistom, saj hoteli ali ne, kot ideja prispeva k čedalje večjemu osveščanju delavcev v kapitalistični družbi, ko organizirani v sindikatih, terjajo več pravic pri odločanju.

Pri tem velja omeniti misel Edvarda Kardelja, ki je dal velikanski prispevek k hitrejšemu uveljavljanju samoupravljanja, ko je v svoji knjigi »Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja« dobesedno zapisal:

»Sreče človeku ne more dati niti država niti sistem niti politična partija. Srečo si lahko človek ustvari samo sam. Avantgardne sile socializma in socialistična družba imajo potemtakem samo en cilj, da glede na možnosti danega zgodovinskega trenutka ustvarjajo razmere, v katerih bo človek kar najbolj svoboden pri takšnem osebnem izražanju in ustvarjanju, da bo lahko — na podlagi družbene lastnine proizvajalnih sredstev — svobodno delal in ustvarjal za svojo srečo. To je samoupravljanje.«

Ko proslavljamo ta samoupravni jubilej, ko ocenjujemo prehojeno sa-

moupravno pot, ko se spominjamo vseh velikih, uspešnih dogodkov, ne moremo mimo ugotovitve, da je bilo vse te rezultate moč doseči le v enotni jugoslovanski skupnosti narodov in narodnosti, ko smo zgradili takšno bratsko skupnost in takšno enotnost in solidarnost, da ni bojazni, da bomo ostali osamljeni. Zgradili smo družbo svobodnih ljudi, ki jo spoštujemo ves svet. Iz revolucionarne prehojene poti smo pod vodstvom Zveze komunistov Jugoslavije in tovariša Tita tudi ves čas črpali moč za uveljavljanje enakopravnih odnosov med državami, za uveljavljanje pravičnejših odnosov med razvitimi in nerazvitimi in za uveljavitev miroljubne koeksistence in načel neuvrščenosti.

Pomembnejša prelomna obdobja so nam na prehojeni samoupravni poti dobro poznana, omeniti pa velja delavski zakon ali »malo ustavo«, kot smo Zakon o združenem delu poimenovali v vsakdanjem življenju. Danes tečejo razprave drugače kot pred desetletji, saj delavci resnično poznajo svoje pravice in obveznosti, svojo samoupravno odgovornost in sami ustvarjajo pogoje za resnično samoupravno preobrazbo.

Tudi v naši delovni organizaciji smo prešli ta revolucionarni proces in zavedamo se, da je bilo v teh tridesetih letih mnogo storjenega. V našem podjetju je bil prvi delavski svet izvoljen že 9. septembra 1950. Zato je poslovni svet DO Aero pred dnevi predlagal, da naj bi 9. september samoupravno proglasili kot DAN AERA. Trideset let prvega delavskega sveta bomo v septembru še posebej počastili.

Danes imamo v našem delovnem kolektivu organizirano dobro samo-

upravno obveščanje, razvito samoupravno življenje in dokaj dobro uveljavljen delegatski sistem. Uspešnost našega dela v vseh teh letih pa je najbolj razvidna iz gospodarskih rezultatov, ki smo jih pri razvoju našega Aera dosegli.

Naša temeljna prizadevanja so v sedanjem gospodarskem stanju posvečena zagotavljanju čim manj motene proizvodnje in pridobivanju dohodka temeljnih organizacij ter urejanju dohodkovnih odnosov med temeljnimi organizacijami. Pri pripravljanju in usklajevanju srednjeročnih planov pa bomo veliko pozornost posvetili predvsem samoupravnemu dogovarjanju za združevanje dela in razširitve materialne osnove dela. Ambiciozni investicijski programi v TOZD z zagotavljanjem surovinske osnove (TOZD Kemija Celje, TOZD Tovarna celuloze in papirja Medvode in TOZD Kemija Sempeter) ter izgradnja nove tiskarne, s specializacijo grafične proizvodnje v TOZD grafika, pomenijo ob združevanju sredstev z ostalimi sovlagatelji — porabniki naših proizvodov, uresničevanje stabilizacijskih prizadevanj na vseh področjih. To potrjujejo naslednje ugotovitve:

— zmanjševanje uvoza posameznih kemičnih in grafičnih proizvodov, ki

jih doslej v SFRJ še v veliki meri uvažamo

— gre za kapitalno intenzivne investicije

— za Aero pomenijo te investicije tudi možnost večjega prodora na tujja tržišča in zmanjšanje naše odvisnosti od uvoznih surovin

— produktivnost dela bo precej porasla, hkrati pa tudi akumulativnost.

Ko se vključujemo v splošna gospodarska prizadevanja za okrepitev materialne osnove dela, nismo pozabili tudi na skupna vlaganja na nerazvitih področjih, kjer končujemo izgradnjo obrata v Loki pri Žusmu, pripravljamo pa tudi skupni projekt v SAP Kosovo. Rezultat dogovorov konferenc neuvrščeni v Colombu in Havani pa je priprava projekta z grafičnega področja za Malto. Skratka, istočasno ko ugotavljamo, da se nam zaradi prevelike odvisnosti od uvoznih surovin porajajo problemi pri zagotavljanju redne proizvodnje, pa zelo smelo vstopamo v hitro spreminjajoče se pogoje na trgu in skušamo z iskanjem na domačem trgu, s hitrejšim in kvalitetnejšim razvojnimi delom in še z drugimi prispevki zadržati naš položaj, ki smo si ga v preteklih letih ustvarili na trgu. Zavedamo se, da vseh teh uspehov ne

bi dosegli, če ne bi imeli dovolj posluha za uveljavljanje samoupravnih odnosov in za krepitev delegatskega sistema.

Izpostaviti moramo tudi naše uspehe iz bližnje preteklosti, ko smo realizirali dve veliki povezavi, investiciji — proizvodnjo papirja in proizvodnjo samokopirnih papirjev, ki danes dajeta potreben dohodek in tudi odpirata možnost za nadaljevanje prizadevanj.

Nadaljnje delovanje naše družbe, kar je rezultat prehojene samoupravne poti, se bo vse bolj opiralo na moč in iniciativo samoupravno združenih in demokratično organiziranih delavcev in delovnih ljudi. Seveda pa smo z uveljavljanjem samoupravljanja na vseh področjih storili velik korak naprej pri uveljavljanju delegatskega sistema, ki je oblika organiziranosti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi, pri čemer ne gre samo za izvajanje oblasti, temveč tudi za upravljanje vseh družbenih zadev. Pri tem so pomembno vlogo odigrale tudi družbenopolitične organizacije.

Franček Ribič

Uvoz - izvoz

Prizadevanja in težave

V začetku letošnjega leta je zvezni izvršni svet sprejel vrsto ukrepov, ki določajo limite in višino deviz, ki jih posamezne republike lahko porabijo za uvoz surovin in repromaterialov v posameznih trimesečjih v letu. Temeljne organizacije, ki se preskrbljujejo z repromateriali in surovinami iz uvoza, naj bi izvozile vsaj toliko proizvodov, kolikor znaša vrednost uvoza. Ukrepi so bili sprejeti zato, da bi se čim bolj omejila poraba uvoznih surovin in materialov. Naša industrija naj bi poiskali surovine za svojo proizvodnjo doma. Tako bi bila poraba deviz manjša, naša zunanjetrgovinska bilanca bi bila ugodnejša predvsem pa bi se zmanjšala odvisnost našega gospodarstva od uvoza. Kako se ti ukrepi odražajo v preskrbi z materiali in surovinami za proizvodnjo v naših tozdih, ne bomo posebej poudarjali. Težave, s katerimi se srečujemo, so brez dvoma velike, vendar naši delavci v sektorju zunanje trgovine TOZD Trzinje, intenzivno delajo na tem, da bi probleme, kolikor je to pač mogoče, ublažili in priskrbeli potrebne materiale in surovine našim proizvodnim temeljnim organizacijam. Letos bo tudi sprejet samoupravni sporazum o merilih, pogojih, načinih in postopkih za dosego dogovorjenega uvoza

blaga in storitev ter odliva deviz za leto 1980.

Vendar je v praksi tako, da nekateri tozdi akta še niso podpisali, veliko pa je tudi takšnih, ki ga ne upoštevajo. Zato je morda še nekoliko več težav.

Drug problem, ki se pojavlja, pa je, da tozde, ki so dobavitelji posameznih surovin in materialov tarejo enake težave kot nas. Povečati morajo izvoz in si tako zagotoviti potrebna sredstva za uvoz. Zato tudi ne morejo dobavljati ustreznih količin surovin za domačo industrijo.

V začetku junija je zvezni izvršni svet sprejel še dodatne ukrepe, katerih cilj je vzpostavitev ravnotežja vrednosti dinarja do drugih valut. Za naše gospodarstvo bo to dodatni stimulans za povečanje izvoza in racionalnejši uvoz.

Temeljne organizacije naše delovne organizacije so doslej uspele približno polovico potrebnih sredstev za uvoz pokriti z izvozom. Omeniti moramo tudi to, da so izvozne cene pogosto nestimulativne, saj lastne proizvode izvažamo po znatno nižjih cenah v primerjavi s cenami na domačem tržišču.

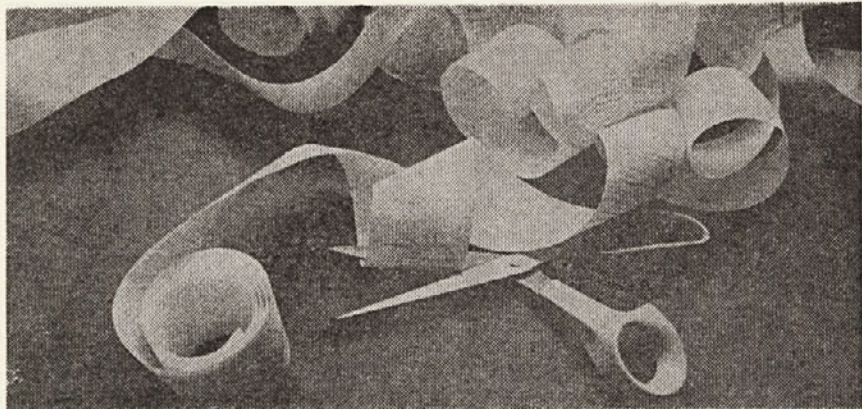
Delavci službe uvoza so se v dogovoru s proizvodnimi temeljnimi organizacijami in vodstvom delovne organizacije odločili za določitev

prioritete proizvodov po rentabilnosti in udeležbi uvoženih surovin, za katere se bodo izvršili rebalansi planov. Med njimi je tudi Aero copy papir. Za proizvodnjo tega papirja se porabi sorazmerno malo uvoženih surovin, povpraševanje po njem pa je doma in v tujini zelo veliko.

Tako usklajeni plani se bodo lahko realizirali tudi s pomočjo samoupravnih sporazumov, s tistimi temeljnimi organizacijami izven naše delovne organizacije, ki ustvarjajo več deviznih sredstev kot jih same potrebujejo.

Če pogledamo, kako so preskrbljene naše temeljne organizacije s surovinami izvoza, lahko ugotovimo, da je v Temeljni organizaciji Kemija Sempeter situacija najbolj problematična. Možnosti izvoza vseh proizvodov, ki jih proizvajajo v omenjeni temeljni organizaciji so zelo velike. Zato se bo gotovo našla rešitev ob čvrstem sodelovanju ustreznih služb, da zastojev v proizvodnji, ki so se doslej pojavljali, ne bo več.

V temeljni organizaciji Grafika ni večjih problemov v proizvodnji zaradi slabše preskrbe z uvoženimi materiali. Izjema je samo lepilo za lepjenje blokov. Tudi ta problem bo v kratkem rešen, saj naša služba raz-

voja že išče možnosti za lastno proizvodnjo ustreznega lepila.

V temeljni organizaciji Kemija Celje so imeli nekaj težav pri preskrbi z osnovnimi papirji in kemikalijami za proizvodnjo jasnit in print papirja. Proizvodnja nekaterih vrst barvic bo lahko potekala nemoteno, saj so ustrezni pigmenti zagotovljeni.

Vsi odgovorni delavci na posameznih področjih uvoza in izvoza in vsi

vodilni ter vodstveni delavci si prizadevajo, da bi našli najboljše rešitve za nemoten potek dela v naših proizvodnih temeljnih organizacijah. Z vso odgovornostjo se trudijo, da bi delo v vseh temeljnih organizacijah potekalo s čim manj zastoji.

Trajna naloga vseh nas pa je, da združimo vse sile za večji izkoristek surovin in boljšo kvaliteto naših proizvodov.

Izvozni rezultati v prvem trimesečju

Delavci izvoznega oddelka v temeljni organizaciji Trzenje so nam povedali, da bomo, kolikor bomo dosegli ali celo preseгли plan, izvozili v letu 1980 za 5.248.030,00 ameriških dolarjev ali več proizvodov. Po posameznih temeljnih organizacijah je planiran naslednji izvoz: temeljna organizacija Grafika Celje bo izvozila za 760.100,00 ameriških dolarjev, temeljna organizacija Kemija Sempeter za 1.307.814,00 ameriških dolarjev proizvodov.

V prvih treh mesecih letošnjega leta smo iz omenjenih temeljnih organizacij izvozili za 868.720,22 ameriških dolarjev gotovih izdelkov in tiskovin. Skratka, delavci izvoznega oddelka so pred zahtevno nalogo, saj morajo realizirati zastavljeni izvozni plan. O nujnosti dejstva, da moramo plan preseči, ne bomo posebej poudarjali. Vemo, da naši proizvodni obrati za svoje normalno delovanje potrebujejo surovine, surovine pa so v največ primerih iz uvoza.

Težka gospodarska situacija se pojavlja tudi v drugih državah, ki prav tako omejujejo uvoz in težijo k povečanemu izvozu. Če hočemo tudi v prihodnje uspešno poslovati, moramo zagotoviti potrebno vrednost izvoza saj nam trenutno razpoložljiva devizna sredstva in zaloge surovin iz uvoza ne zagotavljajo normalne proizvodnje v prvem polletju letošnjega leta.

Delavci izvoznega oddelka nadaljujejo z intenzivno obdelavo tržišča za prodajo zahtevnejših neskončnih obrazcev, samolepilnih etiket, samole-

pilnih trakov in matric ter aero copy papirja, jasnit papirja in pisarniškega materiala. Ker veljajo za nekatere proizvode licenčne omejitve za izvoz na zahodnoevropsko tržišče, je vsa pozornost usmerjena predvsem na tržišče dežel bližnjega vzhoda in afriških držav ter vzhodno-evropskega trga. Vemo pa, da nova tržišča lahko osvojimo le s kvalitetnimi proizvodi po zmernih cenah, kajti konkurenca je huda in samo omenjena pogoja nam dajeta možnost, da se uveljavljamo na tujih tržiščih.

V preteklih treh mesecih smo kot leta poprej izvažali v naslednje države, navedene so po vrstnem redu vrednosti izvoza: Iran, Bolgarija, Madžarska, Francija, Maroko, Saudska Arabija, Poljska, Jordanija, Sirija, Egipt, Libanon, Italija, Pakistan, Bangladeš, Ciper, Avstrija, Shri Lanka, Malta, Libija in Indija.

Delavci temeljne organizacije Kemija Celje so za izvoz proizvedli naslednje artikle v vrednostih: jasnit papirja za 68.698,80 ameriških dolarjev, karbon papirja za 3.100,00 indigo papirja, za 4.500,00 akvarelnih in tempera barvic za 706,00, pisalnih trakov za 5.638,00, AC papirja za 109.820,70, amor papirja za 145,00 in print papirja za 15.694,25 ameriških dolarjev. Na tujih tržiščih je bilo skupaj prodanih za 208.302,75 ameriških dolarjev proizvodov.

Prizadevanja delavcev temeljne organizacije Kemija Sempeter za čim večji izvoz so bila v preteklih mesecih velika, saj je njihova proizvodnja

v veliki meri odvisna od uvoženih surovin. Tako so v tujini prodali za 346.900,31 ameriških dolarjev selotejpa, elolith papirja za 137.948,32, matric za 18.912,45 in xerox papirja za 25.168,00 ameriških dolarjev, kar znaša skupaj 536.262,51 ameriških dolarjev.

Proizvodnja temeljne organizacije Grafika ni v tolikšni meri odvisna od uvoženih materialov kot ostalih temeljnih organizacij. Zato je letos planirala manjši delež izvoza v primerjavi z ostalimi tozdi, vendar znatno večji od lanskega. Tako so izvozili za 834,00 ameriških dolarjev etiket, neskončnih obrazcev za 123.175,96 in amor papirja za 145,00 ameriških dolarjev, kar skupaj znaša 124.154,96 ameriških dolarjev.

Tudi delavci temeljne organizacije Tovarna celuloze in papirja Medvode so zastavljene cilje izvoza presegle. Vzpodbudno je dejstvo, da se delež izvoza v celotnem prihodku zvišuje. Enako velja tudi za TOZD Kemija Sempeter.

Kljub temu pa ugotavljamo, da do slej dosežen izvoz ne pokriva potreb po uvoženih surovinah in materialih.

Zato je predpogoj nadaljnega uspešnega dela vsake temeljne organizacije in delovne organizacije kot celote povečanje izvoza. Vse naše aktivnosti morajo voditi k uresničevanju te težke, a odločilne naloge.

Dora Rovere

V obratu NO so po starih običajih krstili optiformo

← Prvi obratovodja NO — inž. Zvone Hudej podaja zgodovino razvoja obrata

potrošnikom naših izdelkov ponudili kvaliteten, sodoben in racionalen proizvod, ki jim bo omogočal optimalen izkoristek vse večjih zmogljivosti sodobnih naprav za avtomatsko obdelavo podatkov.

Pred pričetkom proizvodnje neskončnih obrazcev so le-te takrat še redki potrošniki skoraj v celoti uvažali. Tako je imela ta proizvodnja tudi zelo pomembno vlogo na področju zunanje trgovinske menjave naše ožje in širše družbene skupnosti. Dinamičen razvoj proizvodnje neskončnih obrazcev je vsa leta prepre-

Ceremonial

Iz govora tovariša Zvoneta Hudeja, pomočnika glavnega direktorja za tehnično področje, povzemamo:

Tovarišice in tovariši, dragi gostje!

Organizatorji današnje skromne svečanosti so mi naložili prijetno dolžnost, da kot prvi obratovodja tega obrata spregovorim nekaj besed o krstu novega tiskarskega stroja.

Zdi se prav, da ob tej priložnosti poudarim dejstvo, da je minilo dobrih 10 let od pričetka dela v tem obratu. Vsi, ki spremljamo razvoj proizvodnje neskončnih obrazcev v Aeru, od njenega začetka do danes, lahko s ponosom ugotovimo, da je ta proizvodnja naredila izredno velik razvojni korak. Dinamični razvoj ni samo v količinskem povečanju proiz-

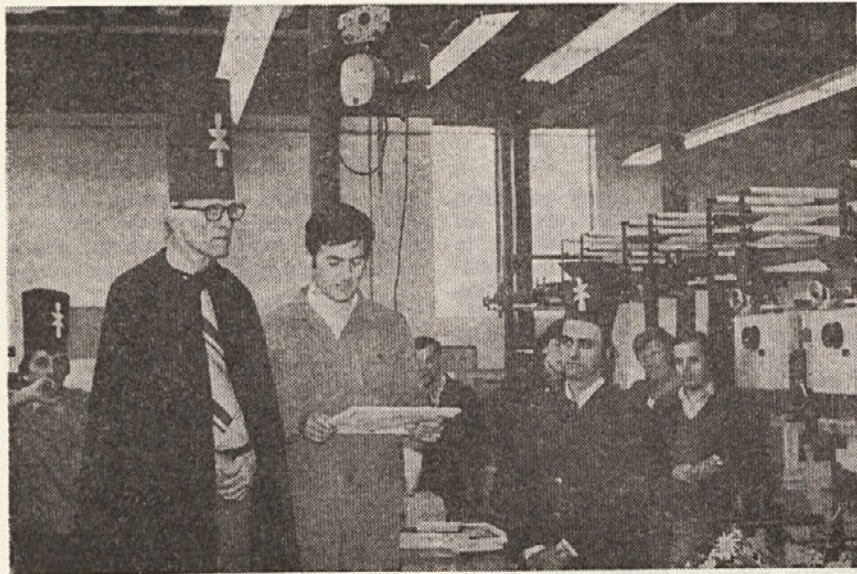
vodnje, temveč tudi in predvsem v neprestani skrbi za boljšo kvaliteto izdelkov in sodobno tehnologijo proizvodnje. To je omogočilo in še omogoča, da smo postali vodilni proizvajalci neskončnih obrazcev v Jugoslaviji.

Poudariti velja, da je proizvodnja neskončnih obrazcev v Aeru v vseh letih svojega obstoja predstavljala pomemben element razvoja avtomatske obdelave podatkov v Sloveniji in Jugoslaviji. Osnovna usmeritev razvoja tega obrata je bila že vsa pretekla leta, posebno pa še danes in bo tudi v prihodnje podrejena cilju, da lahko proizvodnja neskončnih in drugih mehanografskih obrazcev, pravočasno in kvalitetno spremlja razvoj informatike v najširšem smislu. Le tako bomo lahko tudi v prihodnje

čeval uvoz oziroma omogočal in ustvarjal pogoje, da uvoz teh izdelkov ni bil več potreben. Še več. Glede možnosti, ki so bile v preteklih letih odvisne od potreb na domačem tržišču, smo neskončne obrazce izvažali. Prav področje izvoznih prizadevanj pa je sedaj nadvse pomembno in prioritarno, saj je od ustvarjenih uspehov na tem področju v veliki meri odvisen naš nadaljnji razvoj. Zaradi sodobne tehnologije proizvodnje neskončnih obrazcev, so le-ti osnovni izvozni program TOZD Grafike. S produktivnostjo dela, ki ga

← Vodja TOZD grafika sporoča čestitke firmi GOEBEL ob 10-letnici

← Predstavnik firme GOEBEL. g. Gerbig pozdravlja kolektiv

bo to ena od glavnih nalog. Ta naloga mora biti vedno prisotna v zavesti vsakega delavca. Le tisti, ki bo skrbel za dodatno usposabljanje, ki bo sproti spremljal nove dosežke hitro razvijajoče se tehnike in v okviru te tudi grafične stroke, bo lahko dosegal cilje, ki si jih skupno postavljamo. V tem smislu morate delati predvsem vi, ki imate v obratu neskončnih obrazcev vse pogoje sodobne tehnologije.

Dovolite, da ob tej priložnosti spregovorim tudi nekaj besed o firmi Goebel, ki nas je spremljala v času našega razvoja na področju neskončnih obrazcev. Ocenjujem, da so uspehi, ki smo jih v tem obratu dosegli, v določeni meri odvisni tudi od uspehov strokovnjakov firme Goebel. Če pogledamo na obstoječi strojni park,

bej s kvaliteto izdelkov, se lahko enakovredno kosamo z močno konkurenco na svetovnem tržišču. Dokaz za takšno trditev je brez dvoma dejstvo, da izvajamo neskončne obrazce med drugim tudi tako pomembnemu in velikemu kupcu, kot je IBM center za Evropo v Parizu. Pri zagotavljanju zadostnih kapacitet, ki so potrebne za pokrivanje potreb na domačem tržišču in v izvozu, ima zelo pomembno mesto tudi nova tiskarska rotacija Optiforma, ki jo danes krstimo.

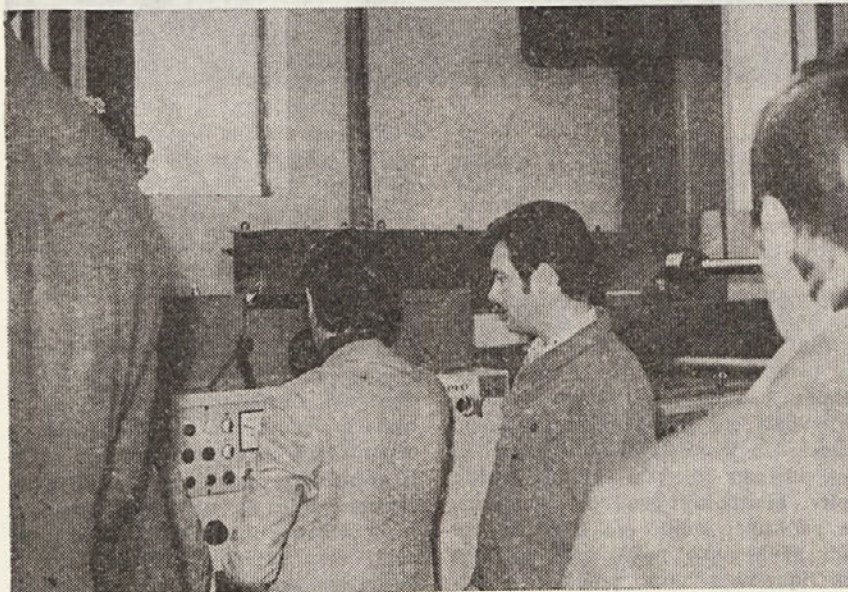
Nalog, ki stojijo pred nami, seveda ne bodo opravili stroji sami, pa čeprav so še tako sodobni in moderni. Odločujoč faktor smo ljudje. Sodobno tehnologijo lahko učinkovito izkorišča samo strokovno dobro usposobljen delavec.

Izobraževanju in dopolnilnemu usposabljanju stalno namenjamo ustrežno pozornost. Tudi v prihodnje

Predaja plakete predstavniku firme GOEBEL

ugotovimo, da smo skoraj vse stroje kupili od te firme. Stroje smo spoznali, poznamo jih kot izredno kvalitetne in produktivne ter sodobno grajene. Zadovoljni smo tudi z njihovim vzdrževanjem, in poudaril bi rad zaslug, ki jih pri tem ima monter firme Goebel, gospod Gerbig s svojimi bogatimi strokovnimi sposobnostmi. Naj še ob koncu izrazim zadovoljstvo ob dejstvu, da se tudi v sodobnih pogojih dela in življenja ohranja tradicija običajev grafičnega stanu, kakršen je današnji svečani krst novega stroja. Delavcem, ki delate na tem stroju kot tudi vsem ostalim, želim tudi v prihodnje veliko delovnih uspehov.

← S krstom je »OPTIFORMA« — »NADA« nastopila dolgo pot tiskanja neskončnih obrazcev...

Vloga in pomen kakovosti v sodobni družbi

1. Uvodne misli o kakovosti

Pojem kakovosti spremlja človeka praktično vse življenje. Vsaka dobrina ali usluga, ki jo uporabi, je lahko kakovostna ali nekakovostna. Tako je že zdravnikovo delo oz. usluge ob rojstvu opravljeno natančno, vestno ali pa tudi ne, čeprav je od tega odvisno človeško življenje. Z industrijskimi izdelki se nato človek srečuje prek igračk, obleke in hrane. Prav pri igračah je otrok že pravi »potrošnik«, saj s svojo subjektivno sodbo deli igrače na dobre in slabe, na kakovostne in nekakovostne.

Z odraščanjem se njegove potrebe večajo. Za svoj obstoj in napredek uporablja različne dobrine kot so živila, obleka, stanovanje, ki so potrebne za preživitev; prav tako pa potrebuje tudi take dobrine, ki mu omogočajo gibanje — avto, vlak, letalo. Uporablja tudi predmete za šport in razvedrilo.

Vedno, pa naj gre za izdelek sam ali za uslugo, je pomembna kakovost. Uporabnik želi dobiti kar največjo protivrednost za vložena sredstva. Zaradi različnih nivojev kakovosti in zaradi različnih meril, pa vedno ni tako. Takrat se porabnik čuti prikrajšanega, kar seveda povzroča hudo kri.

Danes je tudi nemogoče, da bi nekdo proizvajal vse sam kot posameznik ali kot družba. Nujno prihaja do sodelovanja in izmenjave dobrin. Pogoj uspešnega sodelovanja je ustrezna kakovost izdelkov.

2. Razvoj kakovosti in definicija

Z vprašanjem kakovosti se ne srečujemo samo danes, ko pravimo, da živimo v sodobni družbi, ampak je ta pojem star prav toliko kot človeštvo. Že dosežki gradbenikov v preteklosti (veličastne piramide starih Egipčanov, amfiteatri Rimljanov itd.) izpričujejo dobro poznavanje zakonitosti fizike, kakovosti in estetike.

Kako pa je bilo na začetku človeštva? Ali že v prvih letih človekovega bivanja lahko govorimo o kakovosti? Zdi se morda smešno, vendar če si problem ogledamo podrobneje, vidimo, da je tudi prvi človek upošteval iste zakonitosti kot sodobni. Prvi človek je bil lovec. Njegov osnovni cilj je bil, da ulovi žival ter tako dobi potrebno hrano in obleko. Potreboval je torej orožje za lov. Izbral si je določen predmet, pri tem pa se je vprašal, ali bo dovolj oster, težak, trd in trden, da bo dosegel cilj — ubiti žival.

Tako se lahko vprašamo ob uporabi vsakega predmeta. Ali bo z njim

mogoče opraviti to, čemur je namenjen? Ali je pravilno načrtovan: Ali je izbran ustrezen material ter ali je bil proces izdelave dokončan tehnološko pravilno? **Skratka ali je izdelek primeren za uporabo.** To je že definicija kakovosti v ožjem pomenu. Značilnosti in njegove lastnosti, s katerimi je pogojena zmožnost, da izdelek ustreže potrebi porabnika, pa so elementi kakovosti. Spekter elementov kakovosti je izredno širok. Zajema področje od fizikalnih lastnosti izdelka (trdnost, prozornost, gladkost, belina itd.), prek značilnosti delovanja pri uporabi (lepljenje, pisanje, tiskanje, slikanje itd.), do fiziološkega učinkovanja (strupenost in škodljivost za človeka in okolje) ter varnosti.

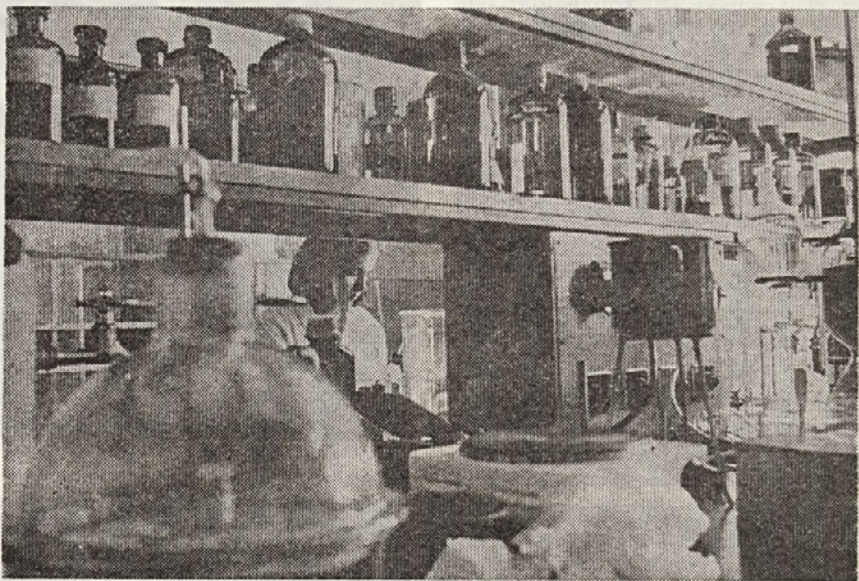
Fizikalne lastnosti izdelka lahko natančno izmerimo in primerjamo z

skih učilnicah, neprimerna obutev, obleka itd.), ki pa vsebuje druge elemente, ki kupca oz. potrošnika psihosociološko zadovoljijo.

3. Kakovost in tržišče

Izdelek ni sam sebi namen. Izdelati moramo kakovosten izdelek in ga tudi prodati. Potrošnik želi kupiti najbolj kakovostne izdelke, proizvajalec pa hoče imeti minimalne stroške, saj si želi ustvariti tudi dohodek oz. dobiček.

V času, ko je bilo povpraševanje večje od ponudbe, s prodajo ni bilo težav, danes pa mora biti izdelek kakovosten in ne drag, da se bo na trgu lahko dobro prodajal, ter prinašal dobiček. Spremenile so se torej razmere na trgu, obenem pa tudi raz-

njegovimi specifikacijami. Izmerjene vrednosti lahko odstopajo od določenih vrednosti, pravimo, da je izdelek slabo izdelan — nekakovosten, za nasprotje od kakovostnega izdelka, kjer meritve pokažejo predpisane vrednosti. Kljub temu je lahko izdelek le delno kakovosten — samo z ozirom na tehnične karakteristike. Ko pride v stik s kupcem oz. porabnikom, nastopijo še drugi elementi kakovosti, ki so psihosociološkega izvora. Tu moramo omeniti modo, ki ima odvisno od vrste izdelka, močan vpliv. Mnogokrat smo pričeli pojavu, da se kupec odloči za tehnično ter tudi medicinsko nekakovosten izdelek (npr. neprimerno pohištvo v šol-

merje proizvajalec — kupec. Prvotno je bil proizvajalec tudi porabnik svojega izdelka. Poznal je svoje potrebe; vedel je, kakšna naj bo kakovost proizvoda. Nato pa se je pojavil posrednik oziroma več posrednikov, ki so pričeli z borbo za kupca. Pojavila se je marketing koncepcija prodaje in kakovost kot eden njenih osnovnih elementov. Naloga marketinga pri sodobnem konceptu delovne organizacije ni samo v tem, da osvoji potrošnika, temveč da prepriča poslovne ljudi, da naredijo tisto, kar je v dobro potrošnika. Takšen koncept terja sodobni razvoj. Delovna organizacija, ki se odloči za politiko

marketinga kakovosti, mora izdelati podroben načrt. Najpomembnejši elementi tega načrta so:

— cilji, ki jih želimo doseči na področju kakovosti

— način, kako priti do željenih rezultatov

— merila oz. pokazatelji, s katerimi bomo spremljali učinkovitost marketing programa kakovosti

— zagotovilo, da ostanejo doseženi rezultati trajni, ter da bomo sposobni dosežati še boljše

— definirati odnose prodajalec — kupec

— odnos do izgub zaradi slabe kakovosti

Vzporedno s tako zastavljenim programom je potrebno definirati tudi odgovornost.

Porabnik je torej prek tržišča povezan s proizvajalcem.

Tako bi praviloma moralo biti tržišče regulator kakovosti, vendar vedno ni tako. Zgodi se, da so v prodaji nekakovostni izdelki, ki predstavljajo dober vir zasluzka. Zato mora obstajati družbeni regulator, ki skrbi za vzgojo potrošnika. Tako naj bi bili učinkoviti elementi družbene korekcije: standardi, laboratorijski atesti; zakonodaja kot ena bistvenih komponent poslovnih odnosov in potrošniški sveti. Prav zadnja oblika dobiva v sodobni zakonodaji polno potrditev, pa tudi moč in možnost vplivanja na proizvajalca.

4. Pomen kontrole kakovosti

Kakovost je element razvoja, tehnologije, proizvodnje kot tudi nabave in prodaje, zato mora biti politika kakovosti v rokah sposobnih in odgovornih ljudi. Njihove odločitve morajo sprejeti in potrditi samoupravni organi delovne organizacije, odgovornost pa prevzemajo strokovni kolegi in tim kakovosti.

V naši samoupravni družbi so delovne organizacije organizirane v TOZD, OZD in SOZD. Definirati in zagotoviti moramo takšen nivo kakovosti, da ne bo ena temeljna organizacija združenega dela v OZD kvarila ugled druge. Potrebujemo metode, s katerimi bomo ugotavljali in zagotavljali elemente kakovosti oz. njihove karakteristike. To delo opravlja kontrola kakovosti, ki mora biti uspešna in ekonomična, metode pa prilagojene pogojem, v katerih deluje. O tem pomembnem in širokem področju pa več v prihodnji številki našega glasila.

Cilka Jedlovčnik

Ročna izdelava papirjev

Delavci AERA smo po naravi svojega dela tudi papirničarji, saj se v vseh naših tozdih in v obratih srečujemo s papirjem, ki predstavlja osnovno surovino, kot predmet izdelave in obdelave ali celo kaj več, saj je nenehno prisoten, tudi v našem zasebnem življenju. Prav je, da posvetimo krajši zapis tudi zgodovini izdelave papirja, čeprav smo že precej slišali o njem.

Pred več kot 1900 leti so Kitajci iznašli postopek za izdelavo papirja. To »umetnost« so Arabci posredovali v Evropo, kjer so postopek izpopolnjevali.

Z ročno izdelavo papirja se na Slovenskem srečamo že leta 1579, ko je na Fužinah pri Ljubljani začel izdelovati papir mojster Pankrac, podložnik tedanjega gospodarja gradu Jan-

ža Kisla. To so bili začetki, govorimo o prvem mlinu za papir na Slovenskem in tudi na ozemlju sedanje Jugoslavije.

Na vsaki poli papirja je bil vtisnjen vodni znak — grb lastnika graščine in ker je bil mojster Pankrac fužinski podložnik, je moral svojemu gospodarju odvajati davke v denarju, poleg tega pa še del svojih proizvodov 10 rizmov papirja (en rizm je 479 pol papirja).

Ročna izdelava papirja torej ni slučajna v Papirnici Vevče, kjer po 400 let stari tradiciji še danes izdelujejo ročno izdelane papirje v posebnem oddelku, v katerem dela osem ljudi, ki s svojim zanimivim delom prenašajo delček zgodovine papirne industrije v Sloveniji in Jugoslaviji.

Oprema tega oddelka je star holandski mlin iz leta 1911 in nekoliko starejša stiskalnica, kjer z iztiskanjem izcedijo vodo iz oblikovane mase, ki jo ročno oblikujejo tako, da na žično sito razporedijo zmleto maso v obliko pole, na katero navadno odtisnejo vodni znak. Za izdelavo ročno izdelanega papirja še danes uporabljajo bombaž in lan, živalske kleje, škrob itd., skratka tudi s surovinami so se približali prvim začetkom izdelave papirja. Oddelek za ročno izdelavo papirja obratuje v Papirnici Vevče že pet let, vendar ga žal pozna le malo ljudi. Porabniki tega papirja so predvsem umetniki, oblikovalci, tiskarji in ljubitelji ročno izdelanih predmetov, ki so že skoraj redkost današnjega časa. Verjetno bi bilo prav, da bi tudi delavci AERA obiskali ta res zanimiv obrat v Papirnici Vevče, saj so mojstri — papirničarji prijazni ljudje in s ponosom pokažejo svojo umetnost.

Mogoče bi se ob obisku porodila tudi kakšna nova ideja, saj smo pri svojem delu vsi tesno povezani s papirjem.

Žarko Samec

ROČNA IZDELAVA PAPIRJA — Naklad

*biti obvešččen
pomeni tudi obvešččati*

Občinska konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije občine Celje je letos organizirala vrsto problemskih konferenc, ki so bile posvečene različnim problemom s katerimi se srečujejo naši delovni ljudje in občani pri svojem vsakodnevnem delu in življenju. Danes bi se pomudili pri dveh od omenjenih konferenc, ki so posegle na dve zelo različni področji našega življenja. Ena od teh je bila konferenca o razvoju otroškega varstva v občini Celje. Delegati so razpravljali o vseh vidikih tega problema na osnovi dobro pripravljene poročila samoupravne interesne skupnosti otroškega varstva.

Zanimiv je podatek, da je bilo leta 1968 vključenih v varstvo vzgojno-varstvenih ustanov 952 otrok v 48 oddelkih, od tega 702 predšolska otroka in 244 šolarjev. Že naslednje leto je bil zgrajen vrtec na Dolgem polju, ki je sprejel 120 otrok. 1971. leta pa je bil zgrajen Pionirski dom Cvetke Jerinove, v katerem je organizirano varstvo za 320 šoloobveznih otrok. Leta 1972 smo v Celju dobili nov vrtec tudi na Hudinji, kjer so sprejeli v varstvo 120 predšolskih otrok in 20 dojenčkov. Organizirana pa sta bila še dva oddelka za predšolske otroke na Polulah in dva oddelka v bloku na Zelenici.

V obdobju 1972-77 smo bili v Celju po skupnem številu otrok zajetih v organizirano varstvo nad slovenskim povprečjem. Glede na zajetje otrok v organizirano varstvo ob upoštevanju zaposlenih mater pa smo bili pod republiškim povprečjem. V letu 1971 je bil sprejet samoupravni sporazum o temeljnih plana skupnosti otroškega varstva za obdobje 1976-1980, v katerem so bili poudarjeni naslednji cilji:

- uresničitev pogojev, kriterijev in meril na katerih temelji sodobna menjava dela na področju vzgojnovarstvene dejavnosti za predšolske otroke;

- zagotovitev in izpolnjevanje programa družbenega varstva otrok in predšolske vzgoje;

- širjenje kapacitet za vzgojnovarstveno dejavnost;

- obseg pravic matere, otroka in družine, ki jih zagotavljamo na načelu vzajemnosti in solidarnosti;

- odgovornost izvajalcev in uporabnikov za uresničitev dogovorjenega programa;

- dolžnosti in pristojnosti skupščine skupnosti otroškega varstva in drugih organov ob uresničevanju in zasledovanju samoupravnega sporazuma;

- izvajanje drugih z zakonom določenih obveznosti.

Delegati so razpravljali tudi o pogojih uresničevanja temeljnih nalog s področja otroškega varstva, o ma-

terialnih in kadrovskih pogojih za delo VVO, o uresničevanju vzgojno-izobraževalnih smotrov in marksistične usmerjenosti vzgojnovarstvene dejavnosti, o skupnem programu nalog družbenega varstva otrok in dopolnilnem programu, ki v osnovi zajema:

- financiranje redne dejavnosti za vzgojnovarstvene dejavnosti;

- pridobivanje novih mest za otroke v vzgojnovarstvenih organizacijah;

- varstvo dojenčkov in drugih otrok v drugih družinah;

- varstvo in vzgoja razvojno motenih otrok;

- organizacije predšolske dejavnosti za otroke, ki niso v VVZ (potujoči vrtci, 80-urni program, cicibano-ve urice v krajevnih skupnostih);

- sodelovanje s socialno-humanitarnimi organizacijami;

- organiziranje in subvencioniranje letovanja otrok v Baški in Strunjaju;

- sodelovanje in subvencioniranje Društva prijateljev mladine — Klub vzgojiteljev;

- subvencioniranje oskrbnin VVZ za otroke iz socialno šibkih družin.

Bistveni napredek je izvajanje 80-urnega programa za petletne otroke, ki niso redni varovanci vzgojnovarstvenih organizacij. Uspeh prizadevanj, da bi vključili v 80-urni vzgojni program čim več otrok, se je pokazal v letošnjem letu. Krajevne skupnosti so se vključile v prizadevanja za razširjenje predšolske vzgoje. Posredovali so sezname otrok v starosti nad pet let, ki so bili nato zajeti v ta skrajšani program. K sodelovanju pa so bili pritegnjeni tudi starši.

Posebno prizadevno je sodelovanje otrok v potujočih vrtcih saj je v to vzgojnoizobraževalno obliko, ki traja sto ur letno zajetih več kot 240 otrok izven Celja.

Vsako leto je v času poletnih počitnic organizirano letovanje otrok v Baški in na otoku Krku. Vsako leto se zvrsti po pet izmen, skupno letuje okrog 700 šolskih in predšolskih otrok. Ker je bilo vsako leto veliko število otrok tudi zavrženih so delegati poudarili, da je še vse premožno možnosti za rekreacijo šoloobveznih otrok med počitnicami.

Delegati so tudi poudarili, da se prav pri delu na področju vzgoje in varstva otrok vidi, kako pomembno je sodelovanje delovnih ljudi in občanov pri spreminjanju programov skupnosti otroškega varstva.

Ena od problemskih konferenc je bila v celoti posvečena oblikovanju družbenega sistema informiranja v celjski občini: Pregledu stanja na področju družbenega sistema informiranja in nalogam pri oblikovanju družbenega sistema obveščanja.

V razpravi je bilo poudarjeno, da je bil na področju družbenega sistema informiranja v celjski občini dosežen določen uspeh, kar je razvidno iz povečanega obsega pravočasnega in objektivnega informiranja delovnih ljudi in občanov o vseh pomembnejših dogodkih. Največji delež so pri tem opravili Novi tednik in Radio Celje ter vsa štiri dopisništva osrednjih slovenskih dnevnikov, kakor tudi delegatska glasila skupščine občine in glasila samoupravnih interesnih skupnosti.

Delegati so v razpravi ocenili tudi informiranje v krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah. Ugotovili so, da je v naši občini 25 krajevnih skupnosti, ki štejejo od nekaj čez 500, pa tudi več kot 5000 prebivalcev. Naloga informacijskega sistema v krajevni skupnosti je ugotavljanje potreb in interesov krajanov. V krajevnih skupnostih bi morali ustanoviti posebne skupine, ki bodo:

- ugotovljale potrebe po informacijah;

- pripravljale programe informativne dejavnosti;

- predlagale posamezne rešitve za izboljšanje obveščanja v krajevnih skupnostih;

- sodelovale pri oblikovanju sistema obveščanja v občini;

- dajale pobude za izboljšanje komuniciranja med posameznimi družbenopolitičnimi organizacijami in drugimi organi ter organizacijami v krajevni skupnosti;

- dognale vire in porabnike informacij.

Skupine bodo morale skrbeti za pretok informacij na vsa mesta družbenega dogajanja in odločanja. Občinski INDOK bo moral ponovno oživiti akcijo za ustanavljanje in delo informativnih skupin, ker te skupine še ne delajo.

Stanje je nekoliko boljše pri izdajanju glasil krajevnih skupnosti. Devet krajevnih skupnosti ima svoja informativna glasila, v dveh pa izdajajo občasna obvestila. V poprečju ta glasila izhajajo v nakladi 600 izvodov. Vendar ne dosegajo načrtnega, niti pravočasnega informiranja, saj prinašajo informacije z velikim časovnim zaostankom. Krajevne skupnosti bi morale v večji meri sodelovati v glasilih delovnih organizacij, kar pa se doslej razen v treh primerih, ni zgodilo.

Obveščanje v združenem delu poteka v glavnem preko internih glasil, ki jih v Celju izdajamo osemnajst, v nakladi 38.450 izvodov. Štirinajst temeljnih organizacij združenega dela pa izdaja bilten v nakladi 7.850 izvodov.

Sprotne informacije tiskajo v šestindvajsetih organizacijah združenega dela.

Med trintridesetimi ciklostiranimi in tiskanimi glasili delovnih organizacij izhajajo: tedensko eno glasilo, štirinajstdnevno 5 glasil, mesečno 21 glasil in občasno 6 glasil.

Najbolj učinkovita oblika obveščanja v DO je še vedno zbor delavcev, nato samoupravna delovna skupina, sledijo sprotne informacije, sestanki družbenopolitičnih organizacij, glasila, razglasne postaje in še nekatere druge oblike.

Delegati so ugotovili, da informatorji oziroma uredniki težko prihajajo do najpomembnejših informacij in dogaja se, da so preveč osamljeni pri oblikovanju in pisanju. Res pa je tudi to, da v množici pisnih materialov, ki se razmnožujejo za delegate delavskih svetov in drugih samoupravnih organov ter političnih organizacij, težko ugotovimo, katere informacije je potrebno ponovno objaviti. Vzoredno s tem, pa tudi ne smemo pre-

zreti dejstva, da so za obveščanje namenjena precejšnja sredstva, ki se nikakor ne bi smela neracionalno trošiti.

Ob zaključku so delegati ugotovili, da v naših delovnih organizacijah v bistvu še prevladujeta vertikalni in horizontalni sistem informiranja in da je prvi pogoj kakovostnih premikov podružbljanje informacij in obveščanja v organizacijah združenega dela.

Delegati so razpravljali tudi o vlogi INDOK centra in o sredstvih javnega obveščanja. V Celju so poleg glasil združenega dela še lokalna radijska postaja, tedensko glasilo Novi tednik in dopisništva Večera, Dela, Ljubljanskega dnevnika in ljubljanske RTV.

Poleg dokaj razvite radijske in televizijske mreže ima v celjski občini dokaj močan vpliv tudi dnevni tisk. Zanimivi so podatki, ki govore, da smo v Celju v letu 1960 pokupili okoli 15.000 izvodov dnevnikov, leta 1970 manj kot 7.000, leta 1973 skupaj 10.000, lani pa približno 7.000.

Dnevnikov v ostalih jugoslovanskih jezikih beremo malo, zato pa dnevno pokupimo 1.600 izvodov Sportskih novosti. Morda še število prodanih časopisov v Celju: Delo 3.500, Večer 3.500, Ljubljanski dnevnik 800—1000, Teleks 2.000, Zabavnik 2.200, Stop 5.000, Jana 6.500, Novi tednik 6.800.

Delegati so med drugim tudi ugotovili, da bi Radio Celje in Novi tednik morala posvečati več prostora in dela iskanju izvornih rešitev, sodobnosti in sprotnosti informiranja. Objavljati bi morala več informacij o dogajanjih v delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih. Tudi njuno vključevanje v delegatske razprave o gradivih delegatskih skupščin ni zadovoljivo.

Delegati so sklenili problemsko konferenco za ugotovitvijo, da je obveščanje vloga vseh, obenem pa del boja za samoupravljanje.

Dora Rovere

Povedali so ...

Mali intervju

Naša sodelavka Božena GABER, tajnica vodje kadrovske-spolnega sektorja, je aktivna mladinka in članica raznih samoupravnih organov v tozdu. Nikoli ji ni težko priskočiti na pomoč, pogleda skrivoma na uro, da ne bi zamudila svojih obveznosti. Kot mlada žena s kupom opravkov na kmetiji še vedno najde čas za vrsto aktivnosti. Amatersko sodeluje kot vodnik v Partizanu Sora, v kulturno-umetniškem društvu Oton Zupančič kot aktivni član in član upravnega odbora.

V pomanjkanju časa, ki nas vsekozi preganja, je skoraj nemogoče vse uskladiti.

Božena pa mi je zaupala, kako ji to uspe: »Lahko, saj je tudi mož vključen v Partizan, v KUD; zato sploh nimam problemov z večernimi izostanki. Vse vaje in sestanki so v večernih urah, po dnevu polnem dela, le čas si moraš vzeti za svoje veselje. Tudi razgibanje v Partizanu je čisto drugačno od tistega doma na njivi.«

Letos poteka 30 let od prvih začetkov kulturno-umetniškega društva Oton Zupančič. Kaj nam lahko poveš o delu društva, v katerem sodeluješ že sedmo leto?

»Delo v društvu se odvija v sekcijah in to v pevski in folklorni. Trenutno delujejo trije pevski zbori: ženski, moški in mešani. Mnogo nastopamo v domačem kraju, v krajev-

ni skupnosti, medvoški kotlini, občini ter izven nje. Isto velja tudi za folklorno skupino. Letos je sodelovala na NAŠI BESEDI '80 v Šiški z belokranjskimi plesi in s tamburaši »Biserice« iz Reteč je bila izbrana za zaključno republiško prireditev v Brežicah. To je bilo veliko priznanje za naše delo.

Ker oder v kulturnem domu še ni popolnoma usposobljen za dramske predstave, sta sedaj aktivni le ti dve naši sekciji. Pripravljamo pa tudi dramsko predstavo. Naše skupine pogosto nastopajo na raznih prireditvah v OZD, ob dnevu upokojujencev, dne-

(Nadaljevanje na 12. str.)

Mešani pevski zbor Oton Zupančič, v katerem poje precej delavcev iz Tovarne celuloze in papirja Medvode

(Nadaljevanje z 11. str.)

vu žena, srečanjih borcev NOB, na novoletnih prireditvah itd. Organizirali smo tudi revijo pevskih zborov zahodnega dela Ljubljanske regije pod naslovom GLAS DOLOMITOV.

Izvedli smo recital, ki je bil povezan s pričevanji živečih udeležencev hajke v Dolomitih. Nepozabno pa je bilo srečanje s kulturno skupino iz pobratene občine KAVADARCI iz Makedonije. Z velikim vese-

ljem pa se naš mešani pevski zbor vsako leto, zdaj že osmič po vrsti, udeležuje TABORA PEVSKIH ZBOROV V SENTVIDU PRI STIČNI. Pevci in folkloristi smo tudi člani domačega Gasilskega društva.

V našem kulturno-umetniškem društvu delajo kmetje, delavci, dijaki, študentje, intelektualci, skratka vsi, ki ljubijo lepo slovensko pesem, besedo in folkloro. Vsestranska skrb našega društva je tudi ohranjanje

narodnih kulturnih dobrin. To nam je v ponos in tudi velika naloga. Za svoje delo je društvo do danes prejelo 32 plaket in diplom, posamezni člani društva pa Gallusove in Linhartove značke.

Kulturno-umetniškemu društvu Oton Zupančič, v katerem sodeluje več kot polovica delavcev našega kolektiva, želimo še veliko uspeha pri delu, Boženi GABROVI pa, da ji nikoli ne bi zmanjkalo časa. Karmen Dovč

Planinci-smučarji na Raduhi

Meddruštveni odbor planincev Savinjskega območja že več let prireja smučarsko tekmovanje planincev v veleslalomu na Loki pod Raduho.

Od letos dalje je to tekmovanje memorialnega značaja. Posvečeno je spominu Joška Letnarja, ki je bil vnet planinec, dolgoletni gospodar na koči Loka, leta 1979 pa se je smrtno ponesrečil v planinah. Tekmovanje poteka v treh kategorijah: ženske in moški do 35 let ter moški nad 35 let. Pet najboljših rezultatov šteje za ekipo planinskega društva. Zmagovalna ekipa dobi prehodni pokal, zmagovalne ekipe po kategorijah pa pokal v trajno last.

Letos je bilo tekmovanje 13. aprila. Naše društvo je prvič nastopilo z vsemi tremi ekipami. Tekmovanje je res pravo planinsko, saj je treba približno uro in pol pešačiti do koč in nositi vso smučarsko opremo.

Kljub dobri telesni pripravljenosti smo se dobro preznobili, glavni krivec

pa je bilo sonce, ki je neusmiljeno pripekalo.

Pot od avtomobilov do koč je bila prelepa, na koči pa pravo planinsko vzdušje. Srečali smo se stari znanci z gora, stekel je pogovor o skupnih turah, vzponih, pa tudi dobre kapljice ni manjkalo.

V nedeljo, ob 8. uri se je pričelo tekmovanje. Na progo so šle najprej ženske, za njimi moški nad 35 let, kot zadnji pa moški do 35 let. Proga je imela 23 vrtic z dvema ostrima zavojema, ki sta večini tekmovalcev delala preglavice, sicer pa je bila dobro pripravljena in moški do 35 let so dosegali odlične rezultate.

Med samim tekmovanjem smo burno navijali za vsakogar, kajti planinci smo v gorah ena družina, med nami ni zavisti ali sovraštva. Rezultati so bili seveda zelo različni, kajti med tekmovalci je bila vrsta dobrih smučarjev pa tudi nekaj takih, ki smuča-

jo kratek čas, ti so se dosledno držali parole, »pomembno je sodelovati«.

Za Planinsko društvo Aero so tekmovali: Teja Rihter, Ivanka Pajk, Janez Malinger, Edi Voga, Ivan Srebot, Stane Završnik, Drago Polšak, Srečko Zupan, Branko Planinc.

Skupni rezultati:

- ekipa ženske: 9. mesto;
- ekipa moški do 35 let: 3. mesto;
- ekipa moški nad 35 let: brez uvrstitve (rezultat enega tekmovalca ni bil upoštevan).

Med desetimi društvi smo se tako uvrstili na 7. mesto. Za začetek je ta uspeh kar dober, v prihodnje se bo treba nekoliko več pripravljati.

Upravni odbor planinskega društva čestita vsem tekmovalcem!

Edi Voga

Naši smučarji — planinci

Dopisujte

v naše glasilo

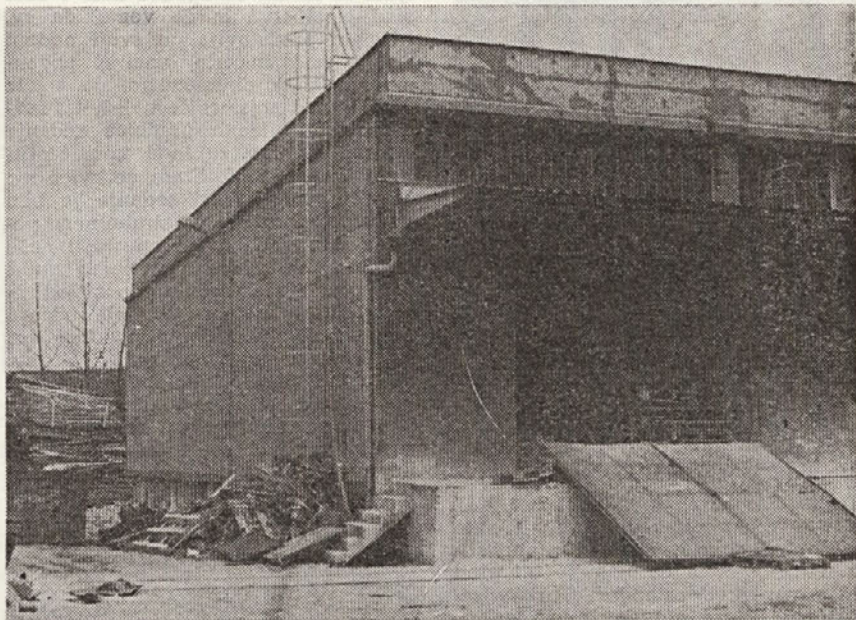
Iz stenčasa službe za varstvo pri delu v TOZD Medvode

Ena izmed najuspešnejših slik, kako v prihodnje ne smemo delati, je nastala pred nekaj meseci.

Takole je izgledal dostop na rampo v proizvodnji papirja: stopnice so brez varovalne ograje, v desnem kotu vidimo kaolin, ki je na nakladalni rampi prispel v TOZD po industrijskem tiru. Vprašanje je samo še, kakšen dostop imajo delavci na rampo. Samo trenutek: vrata se odpirajo... in delavec je skočil z rampe po najkrajši poti.

fotograf je čakal...
in dočakal skok čez ovire

Sledila je čistilna akcija, da pa ne bi bilo vse v redu, se je v vrata zaletel viličar in jih »vrgel« s tečajev.

In zaključek: »Se dobro, da na tej strani ni nobenega delavca!«

Tekst in slike: Darko Cafuta

Medvode malo drugače

Ko se iz Medvod ozreš proti Polhograjskemu hribovju, pritegne pozornost Brezovica — hribček, na katerem stoji lična cerkva, posvečena Sv. Jakobu. Levo od nje leži za grebenom Roga vas Topol, ali kot jo radi imenujejo po cerkvi, ki stoji v njej, kar Katarina. Kakšnih dvajset minut hoje od Katarine pa se dviga zadnji najvišji odrastek Dolomitov, 775 m visok vrh Jetrbenka. Ob njegovem vnožju vodi pot po južni strani na Slavkov dom in na Dvor, po severni pa v Presko in Medvode. Hrib ima značilno obliko piramide. Če ga opazujemo iz Medvod, nas spominja na telo počivajoče sfinge, obrnjene proti zahodu.

Ime Jetrbenk je nastalo iz nemškega Hertenberg, ki je sestavljena iz Hart, kar pomeni v stari nemščini gozd in iz »am Berg«, torej gozd ob ali na hribu. Vrh hriba je namreč v zgodnjem srednjem veku stal grad stare kranjske plemiške družine Hertenbergov. Ljudstvo si je ime prikrojilo po svoje tako, da ga je lažje izgovarjalo, iz Hertenberg je nastal Jetrbenk.

Danes so komaj zaznavni nasipi in jarki bivšega gradu. Viri poročajo,

da je imel obliko velikega stolpa, torej je bil po gradnji še daleč od gradov, ki so se ohranili iz kasnejše dobe. Poznavalci domnevajo, da so temelji še ohranjeni, legenda pa pravi, da je pod gradom zaklad neprecenljive vrednosti. Stari ljudje so mi pripovedovali zgodbo, da so pred prvo svetovno vojno postavljali na vrhu velik lesen križ. Pri pokanju temeljev so naleteli na sod, poln vina. Žal je nekdo po nerodnosti udaril s krampom vanj in vino se je razlilo. Nekaj so ga ujeli v klobuke in poskusili. Bilo je dobro.

Za časa Valvazorja gradu že ni bilo več. Pri opisu šentiviške župnije nad Ljubljano, piše znani kronist pri naštevanju podružnic »zu Hertenberg«. To ime piše na raznih krajih različno; rodbino in posestnike nekdanjega gradu imenuje Hertenberg.

»Nedaleč od cerkve Sv. Katarine na tako imenovanem Hertenbergu je razpadlo zidovje nekdanjega poslopja. Ljudje pripovedujejo, da je bil tod v starih časih močno utrjen grad in da so ga Turki oblegali. Ko so obleganci porabili ves živež in so imeli le še en sam mernik pšenice, so z njo nabasali top in ga sprožili na

Cerkev sv. Marjete

Turke. Sovražnik je obupal in odšel. Ker je bil grad po obleganju močno poškodovan, so ga prebivalci zapustili. Po mojem mnenju pa je bil grad že davno pred prihodom Turkov zapuščen, skoraj gotovo še preden so iznašli smodnik in topove.« Tako piše naš kranjski zgodovinar.

Ljudje pripovedujejo, da so iz obleganega gradu vrgli Turkom meh vroče, kuhane kaše. Druga legenda pa trdi, da je v gradu prebival roparski vitez, ki se je uprl tiranski vladarjevi volji, tako kot Erazem Lueger — Predjamski in zgradil samoten »burg« na Jetrbenku. Ropal je po ckolici in po Sorškem polju. Do siromašnega prebivalstva je bil prizanesljiv in radodaren. Okoliški živelj sam je pomagal pri roparskih podvigih, obveščal ga je o potovanju trgovcev in tudi opozarjal na nevarnost. Cesarske čete so grad večkrat oblegale, toda pravočasno obveščeni vitez je napade pogumno odbijal. Končno je Rudolfu Habsburškemu uspelo jetrbenško graščino porušiti.

Slišal sem tudi legendo, ki pripoveduje, da sta v dobi turških napadov, ropanj in nasilja, živela na tem gradu plemenita Jakob in Marjeta. Nekoč je krdelo Turkov napadlo grad. Pravočasno opozorjeni prebivalci so se zatekli za grajsko obzidje, da bi družno z gosposko branili svoja življenja. Valili so kamenje na veliko premočnega napadalca, ki se je kmalu umaknil. V zahvalo sta plemiča postavila vsak svojo cerkvico, posvečeno njunima patronoma Jakobu in Marjeti. In ker je že vse o Jetrbenku zavito v »baje in menda«, naj povem še to, da nekateri domnevajo, da sta ponosna katedralica v Zlebeh in skromnejši ter skrivnostni Sv. Jakob na Petelincu menda votivni cerkvi zadnjih Hertzenberžanov, Jakoba in Marjete, ki sta umrla brez potomcev. Za blagor svojih, predvsem pa roparskih duš nasilniških prednikov sta dala postaviti obe cerkvici.

Okrog cerkvic se prepleta cel venec zgodb. Malo nad cerkvico sv. Marjete v Zlebeh, na griču Gradišče, je nekdanje stalo prazgodovinsko naselje. Na mestu, kjer svoji cerkev, pa je nekdanje prebivala velikanska zver »lintvern« imenovana, ki je žrla ljudi in živali. Ta zgodba nosi v sebi sled poganstva in če vemo, da sv. Marjeta predstavlja po svoji podobi zmago nad zmajem, namreč poganstvom, lahko domnevamo, da spada cerkev med najstarejše v deželi. Pravzaprav bi bila to prednica sedanje cerkve. Čeprav že le-ta nosi častiljivo letnico 1526. Stara cerkvica sv. Marjete, manjša od sedanje je bila verjetno porušena v strahotnem potresu leta 1511, ki je opustošil našo deželo. Takrat se je verjetno podrl tudi grad na Jetrbenku in iz podrtega gradu so potem postavili sedanjo cerkev. Slog zidave je podoben pri sv. Primoru nad Kamnikom in pri sv. Petru v Dvoru pri Polhovem gradu, ki je prav tako sezidan iz ruševin podrtega gradu. Med tema dvema cerkvama, med sv. Primožem, ki je bil zgrajen leta 1472 in sv. Petrom, leta 1525—1561, je bila leta 1526 verjetno zgrajena tudi cerkev sv. Mar-

Okno v obzidju

jete. Zidana je v pozno gotskem slogu in ima ločen zvonik. V srednjem licu zvonika privlači pozornost vzdian starinski kip sv. Marjete, premeščen iz prejšnje cerkve.

Tudi cerkvico sv. Jakoba na Petelincu so po legendi zidali v začetku 16. stoletja. Stoji na pečini sredi strmega hriba in je zidana v renesančnem slogu. Letnica v cerkvi priča, da so se gradbena dela zaključila leta 1751. Ime Petelince izvira iz pravljic, ki so žal že skoraj pozabljene. Nekaj let sem zasledil v knjigah iz prejšnjega stoletja. Pripovedujejo, da

je nekdanje imel cerkovnik navado, da je zjutraj zelo zgodaj dan zvonil z edinim zvonom, ki visi v zvoniku. Ta je po pripovedki visel na robu velike skale pri gradu in je gosposka z njim klicala podložnike na tlako. Ob rani jutranji uri prebujeni ljudje so se iz cerkovnika norčevali, »že poje petelin«. Druga zgodba pa pripoveduje, da se je takrat, ko so hoteli zidati to cerkev, škof temu zelo upiral. Nekoč so ga ljudje prišli prositi za dovoljenje. Bil je pri obedu in razjel se je ter rekel: »Prej bo ta petelin

naš aero

na mizi zapel, kot boste vi cerkev zidali«. Zgodil se je čudež, pečeni petelin je zapel, škof pa ni več branil zidave.

Poleg legend in skromnih zgodovinskih virov, pričajo o obstoju Jetrbenškega gradu tudi dokazi iz historične fonetike. Ob južnem vnožju je kmetija, ki ima čudno domače ime »Pojšk«. Fonetiki trde, da je ime nastalo iz stare oblike po-zvizdar-pojšk. Domnevajo, da so predniki današnjih lastnikov z žvižganjem opozarjali jetrbenškega viteza na nevarnost, saj je bila trdnjavnica skrita v goščavi in iz nje ni bilo moč videti bližnje okolice.

Okolica Jetrbenka je posejana z domačimi imeni, ki spominjajo na nekdanji grad. Tu so Hutne (lovski psi), Turnče (stan oskrbnika), Straža, Kašča, vas Pristava in hišno ime Sluga v tej vasi.

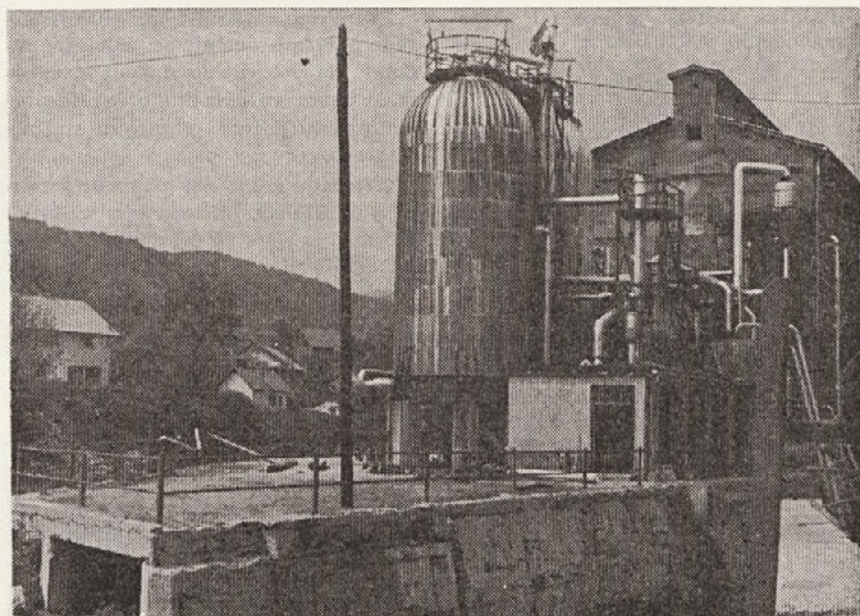
Polno skrivnosti skriva v sebi naš svet. Pravzaprav skrivnosti kar diha, jo iz njega in malokje drugje so ljudje ohranili tako žive spomine na daljnjo preteklost kot pri nas.

Saj nam je ta svet res bolj domač kot kateri koli drugi, pa ga vseeno še premalo poznamo.

Rado Čepič

Pred cerkvijo

Redni letni remont obrata za proizvodnjo je letos potekal od 20. do 27. maja. Sicer je bil načrtovan v juniju kot ostala leta, vendar se je po dogovoru med vodstvom obrata in vzdrževanja prestavil v maj. Izkazalo se je, da je bila odločitev, da se remont izvede v maju, pravilna. Odpadle so težave z dopusti pri domačih delavcih in delavcih zunanjih delovnih organizacij, ki so sodelovali pri remontu.

Remont pomeni popoln izpad proizvodnje za določeno časovno obdobje, zato je bilo potrebno zagotoviti dovolj velike zaloge domače celuloze za nemoteno obratovanje proizvodnje papirja. Z boljšo organizacijo remontnih del smo remont skrajšali od osem, kolikor naj bi trajal po planu, na sedem dni. Zaradi povečanih kapacitet papirnega stroja je obstajala upravičena bojazen, da bo v doglednem času težko zagotoviti zalogo domače celuloze za osem dni obratovanja papirnega stroja. Obenem pa pomeni skrajšan remont pri neokrnjenem obsegu del tudi boljšo izkoriščenost tujih delavcev in manjši količinski izpad proizvodnje. Tako skrajšanje časovnega poteka del je bilo možno samo ob izredni požrtvovalnosti vseh delavcev, ki so sodelovali pri remontu, tako tujih kot domačih.

Zaradi zahtevnosti in obsežnosti del se je planiranje remonta pričelo že kmalu po novem letu. Pri tem so sodelovali vodstveni delavci iz oddelka za vzdrževanje, ki je bil tudi nosilec izvedbe remonta, nabavnega oddelka in obrata za proizvodnjo celuloze. Pravočasno je bilo potrebno pripraviti plan rednih remontnih del, po strojni in tehnološki plati, v kombinaciji z večjimi in manjšimi tehnološkimi predelavami in izboljšavami, z ozirom na razpoložljivo delovno silo, čas in material.

Zaradi obsega del pri remontu so bili poleg domačih vzdrževalcev angažirani tudi vzdrževalci iz Papirni-

ce Količevo in Tvrnice strojeva Belišče (skupaj okoli 50 delavcev). To število bi bilo nekoliko nižje, če ne bi istočasno imeli tudi del na montaži nove linije za lupljenje lesa. Vsem tujim delavcem smo morali preskrbeti prenočišča ter zagotoviti dnevni prevoz, kakor tudi hrano v obratu družbene prehrane.

Med potekom del smo morali v obratu zagotoviti varne pogoje dela, zato smo k sodelovanju povabili tudi službo za varstvo pri delu in gasilsko službo.

Poleg rednih del je bilo potrebno sestaviti tudi spisek strojev in naprav, ki zahtevajo po Zakonu o varstvu pri delu redne inšpekcijske periodične preglede.

Predhodno smo izvršili tudi razna čiščenja ter odpravili večje ali manjše pomanjkljivosti, ki so nastale med obratovanjem. Tudi to je pogoj za uspešno opravljen inšpekcijski pregled ter za pridobitev soglasja za obratovanje.

Od predelav in izboljšav naj omenim še zapiranje krogotokov vode v belilnici. Kot delno nadomestilo za svežo vodo naj bi se uporabljala prečiščena voda papirnega stroja. Rešitev problema odpadnih voda belilnice bi razbremenila vodočistilno napravo za približno 25–30 %, kar pomeni tudi določen prihranek pri kemikalijah.

Remont je po prvih ocenah zelo dobro uspel, tako po količinskem obsegu, kot po kvaliteti. Širšo oceno pa

bomo lahko podali čez mesec ali dva, ko se bodo rezultati uspešnosti remonta pokazali v praksi.

Janez Peternel

Požarna varnost je ena od najpomembnejših nalog naše skupnosti. Ogromna škoda, ki vsako leto nastaja zaradi požarnih nesreč, močno ogroža celotno gospodarstvo, odraža pa se tudi v življenju vsakega delavca in občana.

Ob vsakem požaru se sproži nekak verižni sistem povzročenih škod, tako da ni prizadeta samo delovna organizacija, pri kateri je nastala požarna nesreča, temveč vsi, ki so povezani z njo.

Kljub ogromni škodi, ki nastaja zaradi požarnih nesreč, se pojavlja občutek, da delovne organizacije, zavodi in ustanove namenjajo še vse premalo skrbi požarno-varnostni službi.

O tem je tekel naš pogovor z Ivanom ČETINO, inženirjem požarne varnosti in varstva pri delu, ki opravlja odgovorne naloge na tem področju v tozdu Kemija Šempeter.

— Tovariš Četina, mogoče bi najprej spregovorila o vzrokih požarov in preventivni gasilski službi v naši delovni organizaciji.

— Najpogostejši vzroki požarov v naši temeljni organizaciji so neprevidnost, površnost in v trenutkih odločanja predvsem neznanje. Te vzroke bi lahko odpravili brez večjih finančnih sredstev. Vsekakor pa bomo morali preventivni požarno-varnostni gasilski službi in ustrezni vzgoji delavcev posvetiti kar največjo pozornost.

— Nam lahko natančneje predstavite preventivno delo?

— Poleg vzgoje članov kolektiva gre tudi za vzgojo gasilcev in čuvajev. Prav pri slednjih običajno grešimo, saj so v največ primerih ti delavci preveč prepuščeni sami sebi, vse premalo skrbimo za njihovo strokovno izobraževanje.

Delavci, ki opravljajo požarno-varnostno službo morajo imeti precejšnje strokovno znanje o preventivni in operativni gasilski službi. Akcija gašenja požarov je težavna in odgovorna naloga, pri kateri ne gre le za angažiranost ljudi, temveč tudi za ustrezna gasilna sredstva, naprave in tehnično opremo. Gasilska taktika mora izbrati takšne metode in tehniko, da v najkrajšem času odpravi možne posledice požara.

V gasilski ekipi v našem tozdu je 37 operativnih članov, ki se izpopolnjujejo in usposabljujejo za specifične katastrofalne požare, ki lahko zajamejo posamezne stroje, oddelke, pa tudi celoten tozd.

— Mislite, da ste doslej že dovolj storili za uspešno delo?

— Ne, še so slabosti. Premalo smo naredili na področju določevanja eksplozivnih področij, saj še preveč podcenjujemo uporabo in zaščito nekaterih delovnih priprav in naprav.

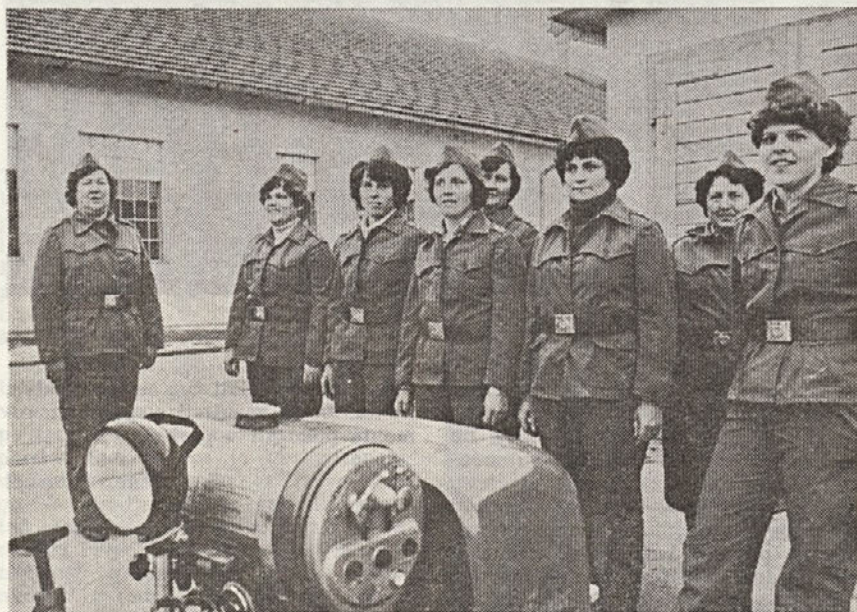
Naše delo precej ovira tudi delo v izmenah, vendar smo kljub temu lani izvedli 53 vaj z moško in 31 vaj z žensko gasilsko enoto. Zastavljeni plan smo dosegli.

Korak v sodobnost smo sicer naredili pri nabavi gasilskih sredstev in opreme, nismo pa še uredili nekaterih stvari, npr. prostorov za orodje in podobno.

Pričakujemo tudi nov specialen gasilski avtomobil, kombinirano vozilo pena—prah, ki bo nedvomno izredna pridobitev.

— Pa se še malo zadrživa pri vajah gasilskih enot. Kako jih vodite in izvajate?

— To, da smo izvedli kar lepo število vaj, sem že povedal. O vajah in

Ženska gasilska enota v tozdu Kemija Šempeter

Šempeterska moška gasilska enota

zadanih nalogah pa se vodi evidenca, ki je dokaz rednega in požrtvovalnega prizadevanja za varnejši danes in jutri. Vendar ugotavljam, da se žal še premalo zavedamo odgovornosti in skrbi za varnejše delovno okolje. Premalo opozarjamo drug drugega...

— Približala sva se, oziroma načela vprašanje samozaščite.

— Da, vse naše delo mora temeljiti na načelih družbene samozaščite. Delovni ljudje, vsi občani nastopamo kot nosilci te pomembne naloge, sodelujemo pri njenem oblikovanju in razvijanju, neposredno in posredno izvajamo sprejete zaščitne ukrepe. V praksi seveda v enotah civilne zaščite. Tako smo pri nas že večkrat izvedli več vaj, na katerih so sodelovali vse enote civilne zaščite in po mnenju strokovnjakov imamo v tozdu dobro usposobljene ljudi. Res pa je, da nas čaka še veliko dela.

— O delu v tozdu sva že kar precej govorila. Kaj pa vaše sodelovanje in nastopanje izven delovne organizacije?

— Dobro sodelujemo z občinsko gasilsko zvezo, pa tudi s sosednjimi gasilskimi društvi. Rad bi posebej pohvalil strokovno sodelovanje in tudi močno podporo pri naših prizadevanjih. Lepe uspehe smo dosegli tudi na tekmovanjih, oziroma preverjanjih znanja. Našima desetinama čestitam za uspešne nastope.

Vsa naša prizadevanja pa morajo biti v prihodnje še večja in boljša, seveda ob pomoči tako tozda kot delovne organizacije.

— Z našim pogovorom smo odprli široko in pomembno temo, ki ji moramo vsi nameniti več pozornosti. Pri delu in izpopolnjevanju. Gasilskemu društvu v tozdu Kemija Šempeter pa želimo dosti uspeha pri zahtevnih nalogah, predvsem pa čim manj »vročih« nastopov.

Tone Škerbec

(Po pogovoru s tovarišem Četino so v Šempetru že prevzeli nov gasilski avtomobil, ki ga bodo v kratkem svečano predali namenu. O tem pa v naslednji številki našega glasila).

Op. p.

biti obveščeni
pomeni tudi obveščati

Kolesarji Aera na dirki okrog Pohorja

Maraton v spomin Pohorskega bataljona

Družbenopolitične organizacije Slovenske Bistrice, Slovenskih Konjic, Vitanja, Mislinje, Slovenj Gradca, Dravograda, Radelj, Ruš, Maribora in kolesarsko društvo Branik so letos že drugič pripravile memorialni kolesarski »Pohorski maraton« — v spomin na legendarno partizansko enoto.

Na 150 kilometrov dolgi progi je sodelovalo več kot 1.700 ljubiteljev kolesarjenja, med njimi tudi pet tekmovalcev z rumenimi majicami — AERO — RAZVOJNI CENTER. Ekipo je spremljal kombi naše delovne organizacije, ki je bil pripravljen za pomoč oziroma tako kot mora biti opremljen za kolesarsko dirko. Oblepšali smo ga s transparentom »Titova misel — naša pot« in imenom naše ekipe. Radi bi se še posebej zahvalili za razumevanje našim odgovornim delavcem, pa tudi vozniku, ki je z nami potrpežljivo premagoval vse težave zahtevnega tekmovanja.

In kako smo vozili?

Na startu smo malo zamudili, vendar smo s pospešenim tempom in vztrajnostjo nadoknadili izgubljeni čas. Vse krize in težave smo uspešno premagali in po petih urah in petindvajsetih minutah smo bili na cilju v Mariboru.

Lahko rečem, da smo se enakovredno kosali tudi z boljše pripravljenimi ekipami in častno ter športno zastopali naš kolektiv.

Medalje, ki smo jih prejeli, so enkratno priznanje za naša prizadevanja, pomenijo pa nam še toliko več, ker so odraz spoštovanja do naše preteklosti.

Upamo in želimo, da bo naša ekipa prihodnje leto močnejša in da bomo bolje organizirani, še bolje tekmovali.

Aco Ibrahimov

Spomin na TRIM akcijo kolesarjenja

Vlak prijateljskih vezi

Na sprejemu v Zlatarni sta direktorja predstavila obe delovni organizaciji

5. junija je pripeljal vlak bratstva in enotnosti naše prijatelje in goste iz SR Srbije. Delavci Celja smo jih radostni in hvaležni pričakali na železniški postaji. Vezi, stkane v dneh izgnanstva slovenskih rodoljubov in negovane v vseh povojnih letih, so se tudi letos potrdile prisrčno in veselo.

Bratstvo in enotnost! Čudoviti besedi, ki živita v naših narodih. Vlak bratstva in enotnosti ni enkratno dejanje, to je vlak odprtih src in toplih dlani, prijateljstva, skupnih delovnih načrtov, sodelovanja na vseh področjih, ki nas vodi k uresničevanju temeljnih ciljev naše samoupravne družbe in se prenaša naprej, na mladi rod.

6. junija dopoldne so tudi našo delovno organizacijo obiskali udeleženci vlaka bratstva in enotnosti, oziroma delegacije iz pobratene občine Čuprija, Uzičke Požege in bližnjih krajev.

Po obisku celjske Zlatarne, s katero smo bili gostitelji, so si ogledali naš obrat AC. Razvil se je prisrčen pogovor o naših skupnih željah in načrtih, obudili smo spomine in se popoldne razšli s pesmijo: »Druže Tito, mi ti se kunemo«, kot dobri, stari prijatelji, trdno odločeni nadaljevati skupne cilje in naloge.

Tudi naše slovo v nedeljo, 8. junija popoldne, ko so gostje letošnjega vlaka bratstva in enotnosti odhajali, je bilo ganljivo, izražalo pa je pravo bratstvo, ljubezen, spoštovanje in zahvalo. Vlak je odpeljal, toda za njim bodo ostale trajne vezi, stkane in skovane v težkih, vendar nepozabnih dneh.

Prijateljski pomenki

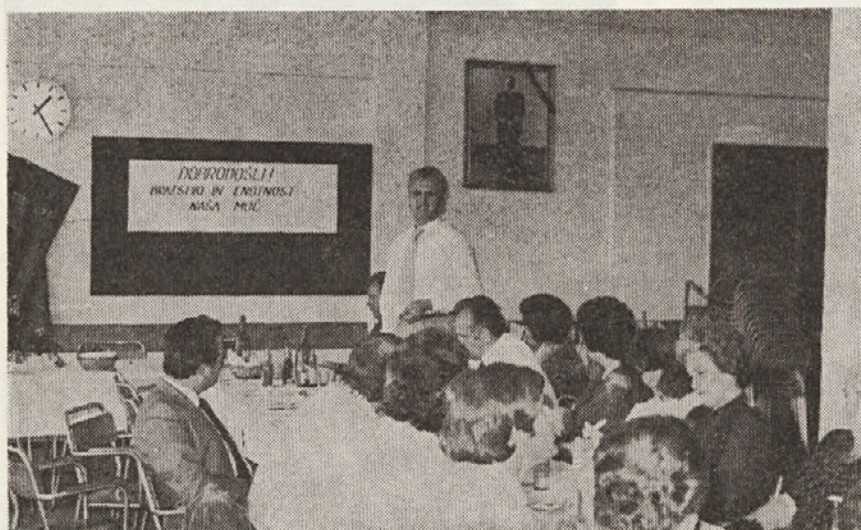
Po ogledu obrata AC

Prijetno je v družbi starih znancev

S sprejema v jedilnici na Ipavčevi

Pozdrav vodje delegacije Užiške Požege

Besedilo in slike: Tone Škerbec

Slike iz razstave

Od 6. do 14. junija smo si v spodnjih razstavnih prostorih Muzeja revolucije v Celju lahko ogledali uspešno in lepo razstavo naših delavcev, likovnih amaterjev.

Svoja likovna dela so predstavili: Vera Radič, Teja Rihter, Janko Orač, Zvone Brilej in Lojze Pongrašič.

Komisija za kulturno dejavnost pri Izvršnem odboru sindikata v naši delovni organizaciji je uspela združiti želje in prizadevanja ustvarjalcev, da bi se predstavili širši javnosti in ljubiteljem likovne umetnosti na našem območju. Likovni amaterji se pri organizaciji razstav srečujejo s precejšnjimi težavami, saj si sami težko zagotovijo ustrezne prostore za predstavitev svojih del, obenem pa je komisija letos zagotovila tudi strokovno mnenje posebne komisije, ki jo za takšne priložnosti izbere republiška kulturna skupnost. Ocene in mnenje grede vsekakor v prid avtorjem in so tudi eno od vodil za nadaljnje delo. To, da si je razstavo ogledalo 1.273 obiskovalcev, pa priča o velikem zanimanju in kakovostni predstavitvi. Se beseda o avtorjih.

Vera RADIČ je referent v nabavni službi v tozdu Trzenje in je med našimi ustvarjalci najmlajša, saj se z izdelovanjem tapiserij ukvarja sorazmerno kratek čas — šele dobro leto, pa tudi prvič je tokrat razstavljala. Tapiserije in iskanje izraznih možnosti v tej zvrsti likovnega ustvarjanja jo privlačijo že vrsto let in z lastnimi poskusi je tehniko prilagodila materialu in orodju. V njenih delih prevladuje preprosta figuralika, cilj pa je čim večja skladnost barv. In v tem je nedvomno uspela.

Tejo RIHTER poznamo kot raziskovalko v Razvojno-tehničnem sektorju, pa tudi kot likovno ustvarjalko, saj se je na razstavi predstavila že drugič. Z risanjem in slikanjem na keramiko se ukvarja že vrsto let, to je njen »konjiček«. Za razstavo je pripravila sedemnajst del, v katerih se zrcalijo mnoga prizadevanja, želje in občutja ženske ustvarjalke. Bogato in kakovostno delo.

Janko ORAČ, grafični delavec v Reprodukcijski, se s slikanjem ukvarja sedem let. Sodeloval je že v slikarski koloniji in Ex tempore na Dobrni, pa tudi član upravnega odbora Društva likovnih amaterjev Celje je v prostem času.

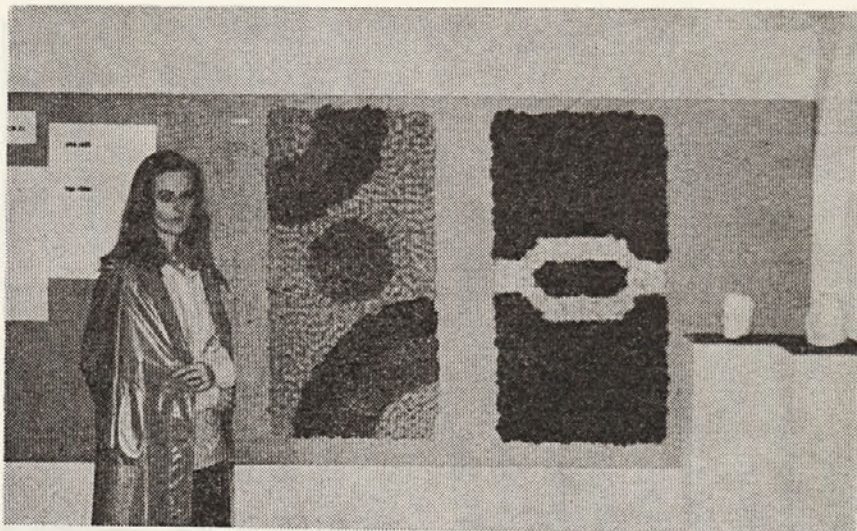
Vsekakor velja omeniti tudi to, da je doslej že dvakrat samostojno razstavljal. Gre za umetnika — amaterja, ki poglobljeno ustvarja, riše in slika s svinčnikom, v akvarelu, pastelu, največ pa v olju (kot pravijo pozna-

(Nadaljevanje na 20. str.)

N(adaljevanje z 19. str.)

valci). V njegovih delih prevladuje ploskovno slikarstvo, zasnove za svoje slike zajema na rodnem Kozjanskem, še posebej kmečko arhitekturo, kolikor jo je seveda še ostalo po potresu. Iz izbranih del veje dobro poznavanje barv in kompozicije.

Zvone BRILEJ je referent za rekreacijo v naši delovni organizaciji. Slika že več let, vse več prostega časa pa slikanju posveča zadnjih pet let, saj (kot je povedal) mu predstavlja to nadvse resno delo. Samostojno je razstavljal že dvakrat v delovni organizaciji in enkrat v žalski Nami. Motive skicira v naravi, prevladujejo pejsaži, v tehniki in izrazu pa izbira med impresionizmom in realizmom. Pri delu uporablja raje lopatico kot čopič, ker teži k večji plastičnosti podoobe. Iz bogatega ustvarjalnega opusa je tokrat predstavil le nekaj svojih slik, vendar je nesporno dokazal kakovostno in tankočutno slikarsko tehniko.

Vera Radić

Teja Rihter in Janko Orač

Lojze PONGRAŠIČ je po poklicu varilec, dela pa v Službi vzdrževanja v tozdu Kemija Celje. Med našimi razstavljalci je najstarejši, tako po ustvarjalskem stažu, saj se s kiparstvom ukvarja že od leta 1965 dalje, kot po kakovosti v umetniškem izrazu. O tem pričajo tudi samostojne razstave v tujini, v Zvezni republiki Nemčiji in Avstriji, kjer je požel dobre ocene za svoje delo. Pri nas se je predstavil prvič. Upodablja predvsem ljudi iz svojega okolja, delovne ljudi pri delu. Izbor materialov je širok, vse od kamna, lesa, svinca, bakra in železa, kar kaže na posebne ustvarjalske težnje in izredno moč ter lepoto podoživljanja stvarnosti.

Našim razstavljalcem veljajo tople čestitke za lepe in estetske dosežke, želimo jim seveda uspešno delo tudi v prihodnje, za razstavo pa lahko rečemo, da je bila kakovostno zaključena celota, po svoje smela in polna velikega optimizma.

Besedilo in fotografije
Tone Škerbec

Zvone Brilej

Lojze Pongrašič

Mladi in prosti čas

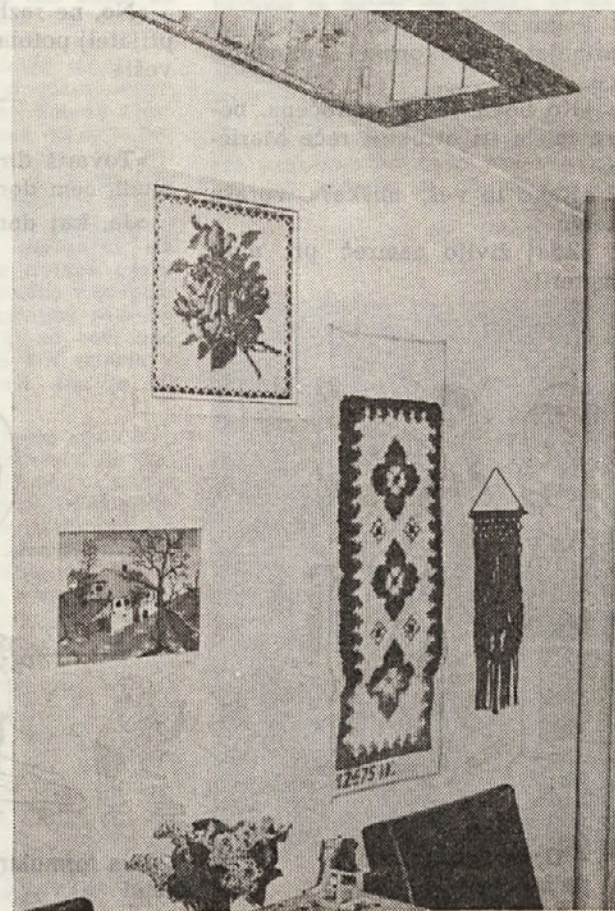
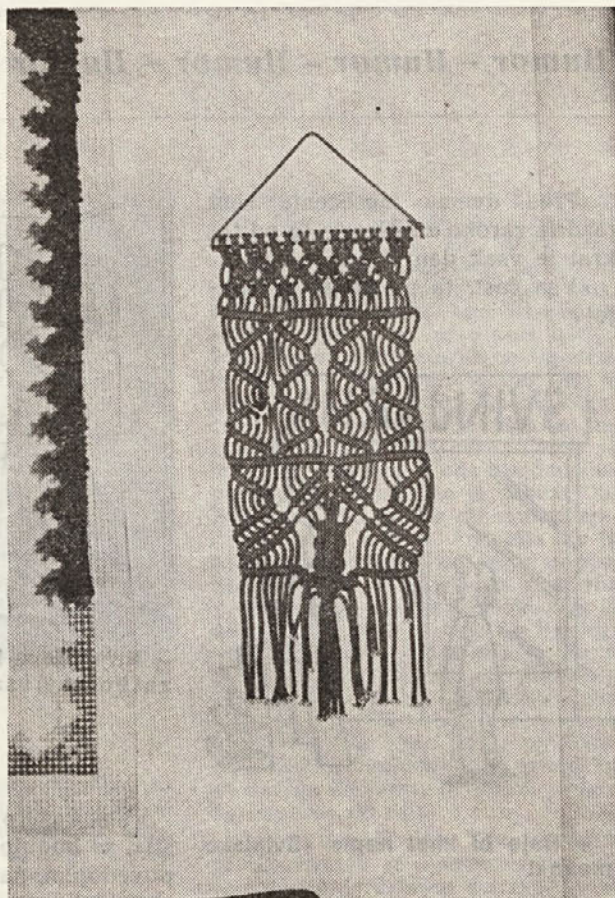
V počastitev Dneva mladosti so mladinci na pobudo predsedstva osnovne organizacije ZSMS v Delovni skupnosti skupnih služb in iz tozda Trženje pripravili razstavo ročnih del z naslovom »S čim se mladi ukvarjajo v prostem času«.

V sprejemni sobici vratarnice v Kocenovi ulici je dvanajst mladih predstavilo vrsto lepih, kakovostnih in uporabnih izdelkov, ki si jih je v kratkem času ogledalo kar precej naših delavcev. Dekleta in fantje se v svojem prostem času lotevajo različnih del in tehnik, od uporabnega pletenja, oblikovanja v različnih materialih, do iskanja umetniškega izraza.

Ob razstavi je izšla tudi 8. številka Biltena — glasila naše osnovne organizacije zveze socialistične mladine, ki je bila posvečena prazniku mladih.

Mladinci so v svojih prizadevanjih nedvomno uspeli. prevladala pa je želja oziroma odločitve, da bi takšne in podobne dejavnosti postale stalna naloga, ki bi vključevala in združevala še večje število mladih.

Besedilo: Leonida Štrukelj
Fotografije: Tone Škerbec

»Pred dvema mesecema sem razdrla zaroko z Jožetom in od takrat je vsak dan pijan.«

»Vsa čast, ta pa dolgo praznuj!«

– Raje bi imel napis »Svinjsko meso«!

Pogovor ženina in neveste, ko prihajata iz zakonske svetovalnice.

»Ko bova enkrat poročena, bova imela tri otroke«, reče Marička.

»Kako to veš, miška?« vpraša ženin.

»Zdaj živijo namreč pri moji materi!«

– Ne moreva kar tako narazen, Li-za! Počakaj vsaj, da pokličem taksi!

»Veš kaj, to je višek nesramnosti«, se huduje Tomaž. »Jaz ti pripovedujem, da pričakuje moja žena otroka, ti pa vprašaš: Od koga?«

»No, ne razburjaj se«, ga skuša prijatelj potolažiti. »Sem mislil, da veš!«

»Tovariš direktor, oprostite zamudi, sem doma zaspala.«

»Ja, kaj doma tudi spite?«

– O, zdravo, Sonja! Kaj pa boš počela nočoj?

– Dva formularja za prijavo davka sta!

»Mlad zakonski par povabi dedka na obisk v svojo novo hišo. Ker je lep sončen dan, sedijo na vrtu, mladi mož pa peče ražnjiče in čevapčiče.«

Dedek to gleda in se zamisli ter reče: »Čudno, čudno, včasih smo imeli stranišče zunaj, štedilnik pa v hiši. Danes pa je vse narobe.«

Na slavnostnem kosilu v priznani restavraciji so eliti politikov pomotoma postregli z lubenicami, preko katerih se je prej po nesreči polila steklenica vodke. Ko je lastnik restavracije to odkril, je ves iz sebe poklical natakarja in vprašal:

– Kaj so rekli za lubenice?

»Nič niso rekli, samo opazil sem, da vsi spravljajo peške v žep.«

»Sinoči si prišel hudo nadelan domov. Te ni miličnik zapisal zaradi motenja nočnega miru?«

»Mene ne, pač pa mojo ženo!«

Mož v najboljših letih pride dobre volje k zajtrku.

»Po britju se počutim kar za deset let mlajšega.«

Žena z malo ironije: »Kako bi bilo, če bi se bril zvečer?«

Jutro v gorah

Jutro v Tamarju. Tema je še. Mrzel in vlažen veter, ki nosi šum gorskega potoka se zaje do kosti, ko se opotečeš preko praga kočice, še vedno v lenobni dremavosti in nedojemljivosti svojega početja. Noga še išče korak pod toplo odejo, čelo se počasi bistri od omamnega vonja skupnih ležišč, od tistih nekaj kozarcev vina... Ko uzrem pred seboj gorski kot, obsijan z mesečino in svoj cilj, bleščeč in lep, vzplamti v meni dolgo zatajevano hrepenenje. Se vedno sem sam. Pravzaprav sem se izmuznil z željo, da sam stopim pred svoj idol, pred svojo skrivnostno ljubezen, da ji izpovem vse tisto, kar se je v dolgih mesecih pričakovanja nabralo v meni.

Neproznorna tančica megle se je zgrnila nad grmovje, prek katerega se prebijaš do plazu, kjer vodi pot navzgor. Zakrila je silovita ostenja Mojstrovke, Travnika, Šit, Ponc, zakrila je tiste dobro poznane stebre in peči, za hip zakrila spomine, ki jih imam tod največ in so najlepši. Prvi grušč. Vedno najbolj premešan, kjer noga ne najde opore in kar nestetsko se prekobališ preko. Od tod dalje je pot utrjena, dokler ne začneš grizti kolena in potem je vseskozi enako. Korak naprej, pol nazaj, vse do snega ali skal.

Doli od kočice še vedno nobenega glasu. Čudno. Je megla vse privezala na pograd ali pa je vse vsrkala vase. Nikjer glasu življenja, le šum slapa, ki pada s Slemenca, valovi po ozračju vse do doline in se odbija od bregov kot bi bil potopljen v jezeru. Megla dobiva vedno bolj čudne barve. Poraja se dan ali pa? Naenkrat se je zgodilo vse hkrati. Stal sem na robu meglenega morja, velika svetla lunina plošča je svetila tik nad ostrorobo Jalovčeve steno, ne-

kaj zvezd še žari s temnega neba, na vzhodu pa vstaja dan. Vse močnejša se je prebijala izza oddaljenih gora, prvi sončni žarki so odeli goro pred menoj v kraljevski škrlat. Vse to je zvenelo v meni kot siloviti crescendo čudovite simfonije.

Le kdo bi ob vsem tem mislil na pot. Pa je bilo treba. Ob mrzlem vetru, ki veje iz Ozebnika se le počasi ogreješ, če predolgo stojiš.

Bil sem že pod Jalovčovo steno, tam, kjer pot zavije na Kotovo sedlo sem se zdrnil ob vrisku, ki se je odbil od sten. Megla se je ta čas pomaknila že malo višje, do srede plazu in na njem vidim petorico, ki hiti za menoj. Gotovo gredo skozi Ozebnik. Alpinisti niso, prehrupni so. Umaknem se jim na Kotovo sedlo. Spet sem sam. Zrem kvišku v prepadno steno, v raz, v katerem sem bil pred leti, v previs, ki se boči nad njim, in kjer bingljaš kot salama v dimniku. Kako čudovit dan je bil takrat.

Sami lepi spomini. Želim si na sonce, na toploto, ki jo izžareva, na tisti rob, kjer stara, pozabljena pot zavije na Jalovec in kjer stene strmo padajo v dolino Koritnice. Kako mehka ruša je tam in kako čudovit razgled. Ležal sem v opoju vonjav, ki jih je bleščeče sonce srkalo z zadnjo jutranjo vlago iz tal. Zrak je miroval, kot da ne želi motiti miru popolnosti, ki jo doživljaš le ob posebnem razpoloženju. Mir, kakršnega pogojuje notranja ubranost in telesna potešenost, je motilo le razbijanje srca. Je to sreča? Morda le občutek nečesa, kar nam je vsak dan nedosegljivo, čeprav hrepenimo po tem. Ne znamo več živeti in se veseliti življenja takšnega, kot nam je dano? Je denar sreča? Je sreča to, čemur pravimo, da smo uspeli? Vsakdo ima

drugačen odgovor na to. Ljubiti in znati živeti z naravo pa je najlepše in najdragocenejše, kar lahko dajo starši otrokom in mi svoji domovini.

Zazrl sem se v daljnji Poliški Špik. Pred kratkim sem bil tam. Kamorkoli seže pogled, še žive naši ljudje. Manjvredni postanejo, če spregovore po naše — slovensko. Kako jim je zažarel pogled, ko sem jih pri obračanju sena presenetil z vsakdanjim, a tako lepim »dober dan«. Vabili so me, naj ostanem. Toda najdrznejša gora vseh Julijcev me je vabila. Obljubil sem jim, da se ob vrnitvi srečamo. In res smo se. Pretresla me je njihova pripoved o zatiranju in priganjanju ob koncu prve svetovne vojne. Skoraj polovica Ovčje vasi je bilo prazne in v te hiše so Italijani naselili po dve, tri družine z Juga, samo da so Slovence pri plebistitu preglasovali. Opazoval sem jih, kako ponosno zro njihove oči v te prelepe gore, ki nosijo naša imena in skrivnosti bajk in pripovedk iz preteklosti našega življenja. In koliko se lahko naučimo od njih!

Zaželel sem si vrha. Tih užitvanje, premišljevanje in končno sonce, ki je naredilo že dobršen del svoje vsakodnevnice poti, mi je pognalo kri po žilah. S Kotovega sedla vodi pot na Škrbino in potem na greben, še korak ali dva, pa sem na vrhu. Nedelja je in vrh je zelo obljuden. Nič znanih obrazov. Moti me hreščanje tranzistorja, zato odidem. Vračam se skozi Ozebnik. Čudovit dan je. Tisti majhen, s soncem obsijan prostorček vrh Kotovega sedla pa živi v meni, kot lep spomin in me neprestano vabi.

Rado Čepič

V Tamarju

L I T E R A R N I U T R I N K I

Pesmi

Dora Rovere

Nebroj želja, nasmehov
misli in dogajanj,
nekaj preprostih tihih
radostnih besed,
odnašaš s sabo
v svet prepoln dogajanj,
da čisto prazen,
žalosten se vrneš spet.

San

Hasim Avdić

Sanjam skoro svake noči
tvoje oči plave,
tvoje usne rujne,
kose lepršave.

Usnu tebe ljubim
milujem ti grudi,
stobom noč provodim
dok zora ne zarudi.

Znam da to su bili
samo snovi divni
zagrljeni kad smo,
noči provodili.

A sve to je bilo
daleko od mene,
ostadoše samo
bolne uspomene.

Svake noči mene ljubiš
dok me iz sna budiš,
tada pitam jastuke meke
zašto nema ovdje Zrenke.

Okrog bila je
žalost in trpljenje,
bilo je mnogo
smrti in gorja,
a tega ni živelo
moje še življenje,
in moja pot
me ni vodila tja.

Pa vendar, ko te
na življenja pot pošiljam,
želim le eno si močno,
da okrog tebe,
mala moja,
takšne žalosti
ne bi bilo.

Večer je tih in blag,
poln misli nenavadnih,
kot da prihaja
v tvoj svet nekdo,
tuj, a drag.

Roke iztegnil si,
v tej drži bil si skladen,
kot da v mislih daljnih
se dotikal sreče bi.

Kad bih snove ove
pretvorio u javu
pa na grudi Zrenkine
ja savijo glavu.

Želeo bih samo
oživjeti snove
što je prije moguće
još i noći ove.

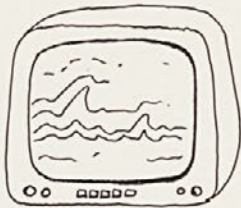

Nemoj da budeš tužna,
što mene tu nema
vратићu se opet,
da budem u tvom snu.

Gledam te tvoje oči divne
i suze što u njih sjaju
gledam te usne sladke
što se samnom igraju.

Neću da ti kupim cveće,
to brzo uvene
zato pjesme pišem,
radi uspomene.

Sve je tužno sada
u ničemu radosti nema,
nema tvoje nežne ruke
to je samo uspomena.

Sanjam te svake noći
i stobom provodim san
još uvijek te volim Zrenka
i ako je svanuo dan.

	PRISEDNIK NA -- SODISCU	EPSKI PEŠNIK	OBLIKA RASTLIN- STEBLA	KOŠARKAR RADOVA- NOVIČ	JAJČNIK	OKTOBER	DEL VERIGE	KRATICA GIBANJA NA CIPRU		
	KRAJ PRI ŽALCU									
	POSEL									
	SPUST LETALA								STADION V DUDIM- PEŠTI	
	JANEZ TRDINA		USTOL- CENJE KRALJA NESTO V HRVATSKI							RASTLINA, KI JE ZELENA TUDI POZIMI
	BOTER	KENIJSKI ATLET (NIKE)					STANE UREK	SODNIK V GR. POD- ZHLJU REKA V SROVI		SPREMI- NANJE OBLIKE MATERIJA
CELJSKI ZBORO- VODJA (EGON)				TITO DRŽAVA V INDIJI						NATRIJ
EFEKT					TRETJA POTENCA ŠTEVILA				NESTO V ISTRI	
KRAJ PRI POLJANAH							DOPOL- NILNI PREDLOG			
		TRENJE					JAP DRŌBIŽ V FRILOROZ (DENIS)			EMIL ZATOPEK OGRAJA
		IVAN KRILOV			IVAN CANKAR			KOMPLI- KACIJA		SELIŠKAR
	POŠKODO- VANEC, MNOŽEN ZA DELO							Ž.IME		
	ZVEZA PROTI SKUPNEMU SOVRAŽ- NIKU								FR. SKLA- DATELJ (EDOUARD)	
	AM.FILM IGRALEC (RYAN)	NEPRIJET. OBCUTEK				TONOVSKI NACIN			OVČJI SAMEC	
		AMONIJEV KLORID				ZICA PRI BREKALU			SFRIZNA OBREME- NITJEV	
PROMETNI OBJEKT			STAR- SLOV- PILM	TOVORNA ŽIVAL				SEVER		
				URSTA SHREKE				MILU PO- DOBNA SNOV V RASTLIN.		
KARENINA			OČITNO NASPROT- JE						VISOKA IGRALNA KARTA	LTOBLJAN AERODROM KAMNIK DOMŽALE CELJE
ODPOSLA- NEC			ŽGANA PIJACA					DOLGOREPA PAPISA		
			SELEK- CIJA					MESNA JUHA		
M.IME					UTOPIČNI PISEC					MESTO NA JUŽNEM URALU
					PERZIJA					IGRALEC ŽIVOJI- NOVIČ
VRSTA BARVILA							MITOLOŠKO ŽITJE		STIK DVEH PLOSKEV STARORIM. POZDRAV	
							HIK			
	ADAM- BOHORIC		PRES- IRAKA						Ž.IME	
			CENTIMETER						OLGA VEŽ	
						KRALJ GERMAN. SVEBOV				
						POŠKO- DOVANKA				

Za nagradno križanko št. 2 smo dobili 69 rešitev.

Zreb je razdelil nagrade takole:

1. nagrada — 200 din — CILKA KOVACIČ — materialno knjigovodstvo,
2. nagrada 150 din — ANGELA PREDOLAC — TOZD Kemija Celje,
3. nagrada 100 din — MILAN KRANJČ — obrat NO.

Izrezek z vpisano rešitvijo križanke št. 3—4 pošljite na naslov: Kadrovsko-socialna služba AERO, Čuprijska 10, 63000 Celje. Na pisemski ovitek napišite: Nagradna križanka 3—4. Pri zrebanju bomo upoštevali vse rešitve, ki bodo v uredništvu do torka, 12. avgusta.

Se rešitev nagradne križanke št. 2: SAFALADA, PROPELER, SAMOUPRAVLJALEC, AREST, MČ, ESKULAP, POLENTA, TNT, NANA, ANILIN, MEDVED, KV, DŠ, KAMELEON, SAL, KACA, LOLA, ASTRA, OCET, GALVIN, MO, VI, LEE, IZIDOR, AJVAR, VRČEK, ČASNIK, ELVIS, OTTO, CRKA, NOTA, TIR, SLA, ZGLED, AKONTACIJA, KRI, CIAN, RAJ, AM, IKT, TANK, NOS, TOVORNJAK, VT, ERIKA, ROKA, OKA, KLAS.

Nagradna križanka 3-4

Celje - skladišče
D-Per

452/1980

1119801483,3/4

COBISS •

OSREDOVNA KNJ. CELJE